

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
2003. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE**

**BUDAPEST
2004**

**MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA ÉVI JELENTÉSEI
24.**

Összeállította: Pröhle Éva

ISSN 0230-7545

A kiállítás fő látványosa a Szécsényben 1705 szeptemberében tartott országgyűlés pergamen okirata, amelyet Rákóczi és Bercsényivel együtt az ott megjelent főrendek, egyháziak, a vármegyék és városok küldöttei aláírtak, esküjükkel és pecsétjükkel megerősítettek. Az Akadémiai Könyvtárban őrzött, Rákóczi által kiadott más okiratokat, korabeli nyomtatványokat és metszeteket is bemutatunk.

Megtekinthető:
 vasárnap kivételével
 2003. november 14-ig
 10.00-17.00 óra között
 MTA Könyvtára,
 Vasarely-terem,
 1051 Budapest, Arany János u. 1.
 Rendezte:
 Rozsondai Marianne
 Mázi Béla
 FoKa art
 Támogató:
 Nemzeti Kulturális
 Örökség Minisztériuma



RÁKÓCZI FERENC

...a' szabadságért
 össze szövetkezett
 Magyarország
 vezérlo fejedelme..."

A MAGYAR
 TUDOMÁNYOS
 AKADÉMIA
 KÖNYVTÁRA kiállítása
 2003



TARTALOMJEGYZÉK

I.	Könyvtár igazgatása, szervezete, személyi állománya	6
II.	Állománygyarapítás, kiadványcsere	11
III.	Feldolgozás, katalógusépítés	18
IV.	Olvasószolgálat, raktározás, állományvédelem, reprográfia	20
V.	Információszolgáltatás	25
VI.	Könyvtárgépesítés	27
VII.	Akadémiai Levéltár	28
VIII.	MTA Lukács Archívum és Könyvtár	29
IX.	Tudományos és szakértői munka	32
X.	Kiadványtevékenység	42
XI.	Nemzetközi kapcsolatok	42
XII.	Könyvtár és propaganda	43
XIII.	Pályázatok és támogatások	47
XIV.	Alapítvány	48
XV.	Gazdálkodás	49

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA

1. Igazgatás, szervezet

Az MTA Könyvtári Bizottsága társelnökei: Marosi Ernő akadémikus, az MTA alelnöke és Meskó Attila akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese.

Tagjai: Demetrovics János akadémikus, Domsa Károlyné, az MTAK főigazgató-helyettese, Eőry Erika, az MTA KFKI Könyvtára vezetője, Mader Béla, a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár főigazgatója, Markella Károlyné, az MTA Egyesített Társadalomtudományi Könyvtára mb. igazgatója, Maróth Miklós akadémikus, Monok István, az OSZK főigazgatója, Náray-Szabó Gábor akadémikus, Skaliczki Judit, a NKÖM Könyvtári osztályának vezetője, Szögi László, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főigazgatója, Virágos Márta, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója, Vizkelety András akadémikus.

2003. március 19-én ülést tartott az MTA Könyvtári Bizottsága. Meghallgatták a Könyvtár előző évi munkájáról szóló beszámolót és döntöttek arról, hogy a következő ülésen áttekintik az intézeti könyvtárak helyzetét. Az akadémiai intézeti könyvtárakról 2003 júniusában a Könyvtári Bizottság két tagja, Eőry Erika és Markella Károlyné összeállítást készített, valamint elkészült az intézeti könyvtárosok belső levelezési listája.

A Könyvtár vezetői:

Főigazgató: nincs betöltve

Főigazgató-helyettes: dr. Domsa Károlyné

Gazdasági igazgató: Czeglédi Katalin

A Könyvtár szervezete:

1. Főigazgatói Titkárság
tudományos titkár: Prőhle Éva
2. Szerzeményezési Osztály
vezetője: dr. Murányi Lajos
3. Nemzetközi Csereszolgalat
vezetője: dr. Domsa Károlyné
4. Katalógizáló Osztály
vezetője: Gáspárné Monostori Judit
5. Olvasószolgálati Osztály
vezetője: dr. Szabó Istvánné

6. Folyóirattár
vezetője: dr. Büky Béláné
7. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye
vezetője: dr. Rozsondai Marianne
8. Keleti Gyűjtemény
vezetője: dr. Apor Éva
9. Akadémiai Levéltár
vezetője: dr. Hay Diana
10. Könyvtárgépesítés és Számítóközpont
vezetője: Bánhegyi Zsolt
11. Lukács Archívum és Könyvtár
vezetője: dr. Sziklai László
12. Gazdasági Osztály
vezetője: Czeglédi Katalin

Közalkalmazotti Tanács

Elnök: Babus Antal

Tagok: Gregorovicz Anikó
Kosztadinov Anikó
Balázs Péterné
Szeleczy Károly

Póttagok: Kávássy Judit
Katkó Istvánné
Rózsáné Nagydiósi Stella

A Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó Szakszervezeti Bizottság

Titkár: Jaksa Józsefné

Tagok: Katkó Istvánné
Láng Klára

2. Létszám (fő)

Munkajogi létszám	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
2003. január 1-én	122	8	130
évközi belépés	+ 9		+ 9
évközi kilépés	- 8		- 8
2003.december 31-én	123	8	131
2003.december 31-i redukált létszám	106	8	114

A munkajogi létszám nem tartalmazza a további jogviszony alapján foglalkoztatottakat : (2003. évben 2 fő)
2 fő (gyed-en lévő és a polgári szolgálatos munkatárs) álláshelye a távollét idejére betöltésre került.

A 2003.december 31-i állományi létszámból:	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Teljes munkaidőben foglalkoztatott	75	8	83
Részmunkaidőben foglalkoztatott	40		40
2003.december 31-i állományi létszám	115	8	123
2003.december 31-i redukált létszám	101	8	109

Az állományi létszám nem tartalmazza:

- a 1 fő gyeden lévő,
- az 1 fő fizetés nélküli szabadságon lévő (polgári szolgálatos),
- a 3 fő 30 napon túli betegállományban lévő és
- a 3 fő 60 óra alatti foglalkoztatottak létszámát.

3. Végzettség, szakképzettség (fő)

(A 2003. december 31-i állományi létszám szerint)

Tudományos fokozattal rendelkezők	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Tudományok doktora		1	1
Kandidátus, PhD	7	3	10
Összesen	7	4	11

Megnevezés	Teljes munkaidőben Foglalkoztatottak	Részmunkaidőben foglalkoztatottak	Összesen
Felsőfokú szakirányú végzettséggel	38	6	44
Egyéb felsőfokú végzettséggel	21	3	24
Egyéb felsőfokú végzettséggel +középfokú könyvtárosi szakképesítéssel	2		2
Középfokú szakirányú végzettséggel	10	1	11
Alap- vagy középfokú iskolai végzettséggel	5	2	7
Könyvtári munkakörben dolgozók összesen	76	12	88
Felsőfokú végzettséggel	3	1	4
Középfokú végzettséggel	11	10	21
Alsófokú végzettséggel	1	17	18
Egyéb alkalmazottak	15	28	43
Összesen			
Összes alkalmazott	91	40	131

4. Bérezés, jutalmazás

Megnevezés	Éves átlagos statisztikai állományi létszám (fő)	Teljes munkaidőre átszámított havi átlagbér (Ft)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	83	187.458
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	26	137.733
További jogviszony szerint foglalkozt.	1	124.800

Az átlagbér számításánál figyelembevett tételek: rendszeres személyi juttatások és a munkavégzéshez kapcsolódó juttatások.

Jutalom címén az 1 havi alapilletmény 110 %-a került kifizetésre a ledolgozott hónapok arányában.

Jubileumi jutalomban részesültek	Kifizetett jubileumi jutalom (Ft)
4 fő teljes munkaidőben foglalkoztatott	1.786.400

A foglalkoztatott közalkalmazottak korösszetétele a 2003. december 31-i tényleges állapotnak megfelelően

Munkakör megnevezése (a 150/1992.(XI.20.) Korm. rendelet szerint)	35 év alattiak létszáma		35 – 62 évesek létszáma		63 – 70 évesek létszáma		70 év felettiak létszáma		Összesen	
	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított
Főkönyvtáros			10	10,0	2	1,8			12	11,8
Könyvtáros	10	10,0	35	32,7	1	0,8	2	1,5	48	45,0
Főlevéltáros			1	1,0					1	1,0
Levéltáros			1	1,0					1	1,0
Tudományos kutató			6	6,0			1	0,1	7	6,1
Informatikus			1	1,0					1	1,0
Segédkönyvtáros			3	3,0					3	3,0
Segédlevéltáros			1	1,0					1	1,0
Könyvtáros asszisztens			5	4,8					5	4,8
Raktáros	2	2,0	6	5,5					8	7,5
Könyvtári szakmai munkakör összesen	12	12,0	69	66,0	3	2,6	3	1,6	87	82,2
Gazdasági, műszaki szakalkalmazott			3	3,0			1	0,8	4	3,8
Gazdasági, műszaki, igazgatás ügyintéző			10	8,5			1	0,8	11	9,3
Szaktanácsadók (könyvkötők)	1	1,0	5	5,0					6	6,0
Kisegítő alkalmazott			13	7,8	6	3,2	4	1,8	23	12,8
Nem könyvtári szakmai munkakör összesen	1	1,0	31	24,3	6	3,2	6	3,4	44	31,9
Összesen	13	13,0	100	90,3	9	5,8	9	5,0	131	114,1

Akönyvtár engedélyezett létszáma: 113 fő, a tényleges létszám: 114 fő, betöltetlen a főigazgatói álláshely.

II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

Összesítve a 2003-ban regisztrált gyarapodást, költségvetési előirányzatból és egyéb támogatásból erre a célra 142 millió forintot költöttünk el (ebből a kiadványcsere ellentételezésére 60 millió forintot). A vétel, csere, ajándék és kötelespéldány révén állományba vett, hagyományos és nem hagyományos dokumentumok értéke összesen 175 029 123 forint.

A **könyvvásárlásra** saját keretből 15 934 eFt, az MTA rendkívüli támogatásából 8 066 eFt állt rendelkezésre, az ODR-támogatás összege 4,5 millió forint volt. Ez összesen kb. 28 millió forint (összehasonlításként a 2002-ben gyarapításra kifizetett összeg 50 500 eFt volt, az MTA egyszeri támogatásának köszönhetően).

A beszerzés módját, eredetét, összetételét tekintve 2003-ban az arányok így módosultak: vétel 56,1 % (2002-ben 52,7 %), csere 19,2 % (2002-ben 27,3 %), ajándék 21,2 % (2002-ben 13,7 %), köteles-példány 3,5 % (2002-ben 6,3 %). A vétel aránya – elsősorban a rendkívüli támogatás következtében – nőtt. A Kászon-Jakabfalvi-hagyaték révén emelkedett az ajándékok aránya.

2003-ban az összes gyarapodás 65,6%-a volt külföldi (2002-ben 52 %). Rendeléseinket a LibroTrade, a Harrassowitz, a Saur, a Casalini, a Minerva és a Prospero cégekhez irányítottuk.

A **nemzetközi csere** továbbra is az állománygyarapítás jelentős forrása. Cserepartnereink száma alig változott, jelenleg 70 állam 1 021 intézményével vagyunk kapcsolatban. 2003-ban az MTA-tól előző évben kapott többlettámogatásból sikerült a csererendeléseinket kiegyensúlyozottan bonyolítani.

2003-ban cserepartnereinktől 1 524 címet kértünk; nyugati kérés összesen 606 volt (2002-ben 767), e címek zömét - mintegy 3 530 eFt értékben - a Library of Congress-től, a Deutsche Forschungsgemeinschaft-től, a British Library-től, valamint egyéb európai és tengerentúli partnerektől kértük. Egyéb közép- és kelet-európai országokból összesen 918 (2002-ben 833) címet kértünk, legtöbbet (535) orosz partnereinktől. A többi cserében beérkező könyv sorozat részeként vagy kérés nélkül érkezik be.

Cserepartnereinktől a 2003-ban beérkezett 2 101 kötetből (2002-ben 2 338) állományba vettünk összesen **1 859 kötetet 15 450 108 forint** értékben (2002-ben 2 124 kötetet 16 881 268 forint értékben).

Az **ajándék** mennyisége elsősorban a korábban beérkezett, de mennyisége miatt csak most leltározott hagyatékok miatt jelentősen növekedett, a teljes gyarapodás mintegy egy ötödét adja, pontosan összesen 2 035 kötet, ebből 590 belföldi.

Érkezett ajándék az MTA-tól, több akadémiai intézettől, kulturális intézményektől, a Miniszterelnöki Hivaltaltól, az Oktatási Minisztériumtól, az OSZK-tól, magánszemélyektől stb. Néhány kiadó (Akadémiai, Napvilág) minden megjelent kiadványát megküldi. Az akadémiai intézetek közül eddig csak az MTA Politikai Tudományok Intézete küldi meg hiánytalanul kiadványait.

A **köteles-példányok** aránya a gyarapításban egyre csökken, 2003-ban mindössze **339** kötet (2002-ben 489 kötet).

A **folyóiratvásárlási** keret költségvetési forrásból **31 781 eFt** volt, az MTA rendkívüli támogatását a folyóiratok rendelésére még az előző évben felhasználtuk.

A beszerzés módját tekintve az arányok évek óta nem változtak, első a csere 62 % (2002-ben 67 %), második a vétel 32 % (2002-ben 26 %), harmadik az ajándék 4 % (2002-ben 5 %), utolsó a köteles 2 % (2002-ben 2 %).

2003-ban összesen 3 601 kötet folyóirat került állományba, az állomány 53 új (köztük 18 magyar) folyóirat-címmel bővült. A Swets cégnél 2004-re további 12 új címet rendeltünk meg, melyből 10 eddig állományunkban nem lévő új folyóirat, 2 pedig csere útján már nem érkezik. Így 2004-re szóló rendeléseink száma 539. A reklamálások száma a 2002. évihez képest 17 %-kal növekedett. Különösen a csere keretében járó folyóiratok tekintetében volt szükség több reklamálásra.

A magyar folyóiratok beszerzésében 2002-re kialakult már bizonyos rutin, de az új kis kiadókkal továbbra is igen munka- és időigényes a kapcsolattartás. Ez a helyzet az évek múlásával nemhogy javulna, hanem sajnálatos módon egyre romlik.

Az állományba vett folyóiratok szakmegoszlási képe továbbra sem mutat szignifikánsnak nevezhető eltérést az előző években kialakulthoz képest: továbbra is fennáll a 81,5—18,5 %-os szakmegoszlási arány a humán- illetve a természettudományi, valamint alkalmazott tudományi szakterületek között. Ez az arány a hagyományos folyóiratokra vonatkozik, a Könyvtárban elérhető elektronikus adatbázisok (EISZ program, egyéb konzorciumok) révén az olvasók hozzáférhetnek a legjelentősebb természettudományos folyóiratok teljesszövegű változatához.

Duplum- és fölös-példány kijánlás tekintetében 2003-ban az előző évinél kevesebb könyvre volt igény, mindössze 341 kötetre (2002-ben 596). A legtöbb könyvet az ELTE BTK Keleti Szlav Filológia tanszéke, a Magyar Földrajzi Társaság és az Egyetemi Könyvtár igényelte.

1 magyar és 1 külföldi folyóiratokat tartalmazó duplumjegyzékünk került föl a KATALIST-ra. A magyar folyóiratok duplumjegyzéke 163 címet és 400 egységet tartalmazott. A külföldi folyóiratok duplumjegyzéke 255 címet és 680 egységet foglalt magába. Mindkét jegyzék anyaga teljes egészében gazdára talált; összesen 10 hazai intézmény részéről volt igény duplumainkra.

A 2002-ben megkezdett raktárkészlet-csökkentés, mely az 1950-1986 között megjelent akadémiai Acták és egyéb folyóiratokra vonatkozott, 2003-ban folytatódott, mivel május 31-ig ki kellett ürítenünk az Újpesti-rakparton lévő raktárat. E raktárban tárolt saját könyvtári kiadványaink fölöspéldányait kijánlottuk a KATALIST-en. Az akció során 3 655 kötetet adtunk át, 7 akadémiai intézeti könyvtárnak, 29 egyéb (országos szakkönyvtár, múzeumi, megyei, városi, felsőoktatási, stb.) könyvtárnak, 7 egyénileg igénylő kutatónak, saját könyvtári osztályainknak és munkatársainknak.

A raktárkészlet csökkentésével összefüggésben, 2004-ben megkezdjük a csere-tartalék számítógépes nyilvántartásának előkészítését.

Az év során részben cseretartalékból, részben fölöspéldányokból 28 kötetet adtunk át a Szepsi Városi Könyvtár (Mestska Kniznica, Moldava nad Bodvou,

Szlovákia) részére. Varga József irodalomtörténész Könyvtárunkra hagyott könyveinek jelentős része (1934 kötet) is e könyvtárba fog kerülni (az anyag egyharmadát 2003 decemberében elszállították).

A **Kézirattár** állománya a következő tételekkel gyarapodott: Szent-Györgyi Albert, Wigner Jenő, Maurice Dirac stb. levelei Jámbor Ágnes zongoraművésznék, Márai Sándor levelei Síki Béla zenetudósna, Fülep Lajos és Szabó Lőrinc egy-egy levele, egy 2 lapos Berzsenyi-kézirat, valamint Varga József irodalomtörténész kéziratos hagyatékának egy része. A Kézirattár az MTA Doktori Tanácstól 135 kötet disszertációt kapott.

A legjelentősebb tétel azonban egy XV. századi *Jura civilia ac consuetudines antiquae septem liberarum civitatum* c. jogi kézirat visszaszerzése volt. Ez a kódex eredetileg a Teleki-könyvtárral került a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárába egy száz évvel későbbi nyomtatvánnyal egybekötve, de feltehetően az 1920-as években a két mű szétszedését és külön kötetését követően eltűnt onnan. Az 1484-ben másolt jogi kézirat a magyarországi várostörténet egyedülálló jogforrása és ebből a forrástípusból hazai közgyűjteményben egyetlen példány sem található. A kéziratot a Központi Antikvárium árverésre bocsátotta. Az MTA Könyvtára mint a Teleki család egykori könyvtárának örököse tudományos és erkölcsi kötelességének érezte, hogy ezt a kéziratot jelentős anyagi áldozattal visszaszerezze.

A **Régi Könyvek Gyűjteménye** négy régi – XVIII. századi – könyvvel, köztük egy RMK-val, valamint egy eredeti, aranyozott, címeres, barokk bőrkötésben lévő angol almanach-hal gyarapodott.

A **Mikrofilmtár** állománya 59 egységgel gyarapodott, ez 1 472 felvételt jelent. Egy művet – a Keleti Gyűjtemény könyvének mellékleteként – ajándékként, egy művet pedig a Deutsche Bücherei-től kaptunk cserében.

A könyvtári rendezvényekről, kiállításokról színes kisfilmek, illetve az év második felében digitális felvételek készültek.

Új adathordozókon egyre több dokumentum kerül a Könyvtárba, (2003-ban először került sor DVD-ROM-ok beszerzésére). Ezek többnyire szótárak, lexikonok, enciklopédiák, adattárak és folyóiratok. Használatukat általában az Infocentrumban biztosítjuk.

Évi gyarapodás, állomány 2003. december 31-én (mű)

Dokumentum	Állomány 2002.dec. 31-én	2002. évi gyarapodás	2003. évi gyarapodás	Törlés	Állomány 2003. dec. 31-én
Könyv	1 113 507	7 690	9 599	72	1 123 034
Periodika	340 965	3 358	3 601	7	344 559
Kézirat	707 492	124	153	-	707 645
Mikrofilm	32 059	182	59	-	32 118
Hangzó	40	38	4	-	44
Videó	6	1	1	-	7
Elektronikus	228	83	87	-	315
Összesen	2 194 297	11 476	13 504	79	2 207 722

Gyarapodás szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv		Periodika	
	2002	2003	2002	2003
001 kutatásszervezés	-		-	
0.2 általános művek, vallástörténet	7,1	6,7	12,4	13,9
1 filozófia, pszichológia	4,9	4,0	2,8	3,3
3 társadalomtudományok	11,1	7,9	14,4	13,5
5 természettudományok	4,3	4,6	18,1	16,3
6 alkalmazott tudományok	2,2	2,2	1,5	2,2
7 művészetek	3,9	3,4	3,2	2,6
80 nyelvtudomány	8,8	8,8	12,1	14,9
809 orientalisztika	9,0	20,7	11,1	11,3
82 irodalomtudomány, szépirodalom	28,4	26,7	13,5	10,4
9 földrajz, régészet, történettudomány	20,3	15,0	10,9	11,6
	100 %	100 %	100 %	100

Gyarapodás módja (könyvtári egység)

	Könyv		Periodika		Kézirat		Mikrofilm		Hangzó		Video		Elektronikus		Összesen	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Vétel	4 033	5 366	866	1 146	7	1	25	2	19	4	-	-	80	82	5 030	6 601
Csere	2 122	1 859	2 265	2 234	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	4 390	4 094
Kötelespld.	488	339	74	80	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	563	419
Ajándék	1 047	2 035	153	141	117	152	5	1	18	-	1	1	1	5	1 342	2 335
Saját előállítás	-	-	-	-	-	-	151	55	-	-	-	-	-	-	151	55
Összesen	7 690	9 599	3 358	3 601	124	153	182	59	38	4	1	1	83	87	11 476	13 504

Nemzetközi kiadványcsere forgalom (kötet, mikrofilmlap)

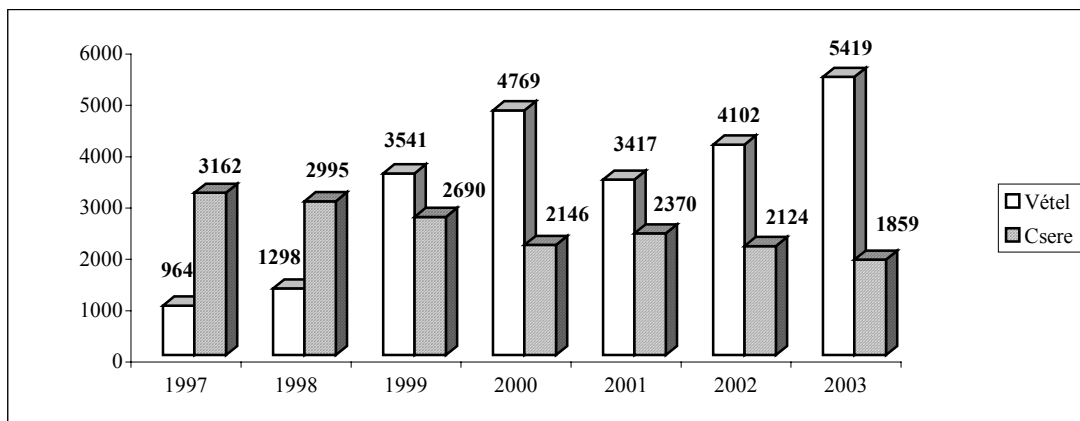
Kiadványfajta	Küldött		Érkezett	
	2002	2003	2002	2003
Könyv	1 250	1 004	2 338	2 101
Periodika	3 092	3 166	2 312	2 280
Mikrofilm	-	-	1	1

**Nemzetközi kiadványcsere
Cserekapcsolatok 2003-ben 70 állam 1021 intézményével**

Argentína	4	Koreai Köztársaság	3
Ausztrália	13	Kuba	2
Ausztria	37	Lengyelország	45
Azerbajdzsán	1	Lettország	3
Belgium	31	Libanon	1
Bosznia	3	Litvánia	2
Brazília	4	Luxemburg	2
Bulgária	6	Makedónia	5
Chile	1	Málta	1
Ciprus	1	Mexico	2
Costa Rica	1	Mongólia	2
Cseh Köztársaság	16	Nagy-Britannia	40
Dánia	9	Németország	127
Dél-Afrikai Közt.	1	Norvégia	7
Egyiptom	2	Olaszország	110
Észtország	5	Oroszország	19
Fehéroroszország	1	Peru	1
Finnország	23	Portugália	6
Franciaország	50	Románia	33
Görögország	12	Spanyolország	60
Hollandia	11	Svájc	16
Horvátország	25	Svédország	18
India	11	Szingapúr	1
Irak	2	Szíria	5
Irán	4	Szlovákia	11
Irország	5	Szlovénia	5
Izland	2	Tadzsikisztán	1
Izrael	12	Törökország	12
Japán	60	Tunézia	2
Jordánia	1	Türkmenisztán	1
Jugoszlávia	15	Új Zéland	1
Kanada	11	Ukrajna	3
Kazahsztán	1	USA	82
Kína	3	Üzbegisztán	1
Kolumbia	4	Vatikán Állam	3

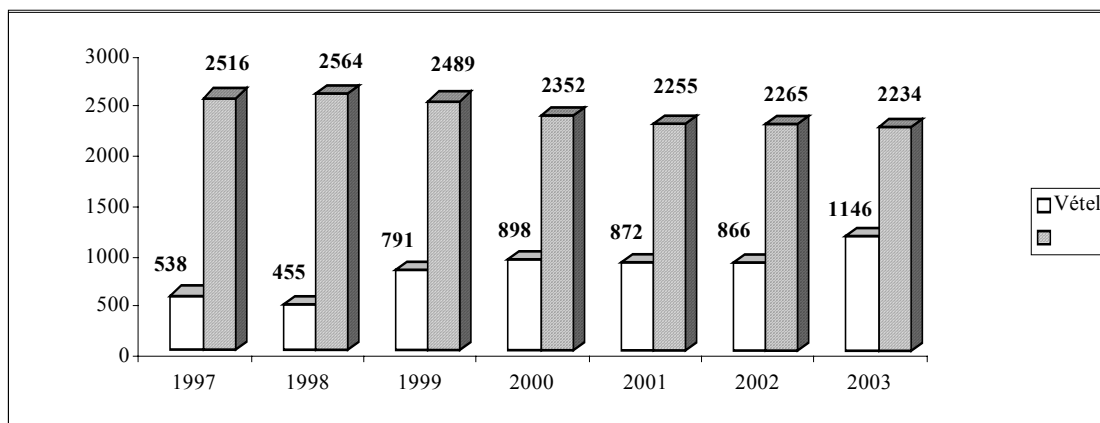
Könyvvásárlás és csere aránya 2003-ban (kötet)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vétel	964	1 298	3 541	4 769	3 417	4 102	5 419
Csere	3 162	2 995	2 690	2 146	2 370	2 124	1 859



Folyóirat-vásárlás és csere aránya 2003-ban (kötet)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vétel	538	455	791	898	872	866	1 146
Csere	2 516	2 564	2 489	2 352	2 255	2 265	2 234



III. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS

Az intézmény szempontjából igen nagy horderejű változás történt az év során. Hosszú szakmai előkészítő munka után elkezdődött a szakozás munkafolyamatában a tárgyszóalkotás, kiépült a tárgyszavak alkalmazásához szükséges adatbázisok teljes rendszere. Így a dokumentumok szakozása az ETO jelzeten kívül tárgyszavakra is kiterjed. A két egymást kiegészítő tartalmi feltárás gyorsabb és hatékonyabb visszakeresést tesz lehetővé.

Minden újonnan készített, illetve javított rekord bekerül a MOKKA-ba, majd a korábban elkészített rekordokat visszamenőleg ellátjuk a MOKKA-kóddal.

Folytatódott a szakkatalógus átszerkesztése és tömörítése: eddig 497 fiók sokezer cédulányi anyagának átrendezése történt meg.

Az előző évben az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiumától retrospektív konverzióra elnyert támogatásból külső cég igénybevételével elkészült 3 723 külföldi könyv rekatalogizálása és ALEPH 505-ba való integrálása. Így az 1986 előtti anyagból kb. 70 000 könyv rekordja került az online katalógusba.

Olvasóink tájékoztatására havonta elkészítjük az új szerzemények jegyzékét, mely az ETO főszámai alapján, az egyes tudományágak szerint van csoportosítva.

A **Folyóirattárban** továbbra is párhuzamosan folyik a cédulakatalógusok és az online katalógus FIR (folyóirat) adatbázisának építése.

Folytatódott a retrospektív feldolgozó munka, 456 címhez 685 kötet hozzáírása történt meg. A részcímes folyóiratokból 250 kötet került át a könyvfeldolgozásra.

Az OSZK Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa számára közel 4 000 adatlapon szolgáltatunk adatokat.

2003 folyamán 244 címmel (173 magyar és 71 külföldi) bővült az online katalógus FIR adatbázisában szereplő folyóiratok száma. Jelenleg 8 069 folyóirat adatai szerepelnek az online katalógus FIR adatbázisában.

Emellett tovább folytatódott a folyóiratkiadók internetes címének feltüntetése az adatbázisban. 2003-ban 73 magyar és 133 külföldi folyóirat esetében jelöltük ezt az adatot. Ennek köszönhetően a FIR adatbázis használói a jelenleg már nem kurrens állományunk mintegy kiegészítéseként hozzáférhetnek az adott folyóirat kurrens számainak tartalomjegyzékéhez, referátumaihoz vagy nem egy esetben a cikk teljes szövegéhez is.

A Kézirattárban folytatódott a *Gunda Béla* hagyaték katalógizálása és rekordbevitel, befejeződött a *Bernáth Aurél* és a *Király István* hagyaték katalógizálása. Megkezdődött *Szabó Lőrinc* 2002 végén vásárolt hagyatékrészének feldolgozása, valamint elkészült a 15. századi *jogi kézirat*os kötet kodikológiai feldolgozása.

Feldolgozott tételek: 11 382, katalóguslapok: 7 170. A disszertációkról összesen 288 katalóguscédula (és ugyanennyi rekord) készült.

A **Régi könyvek** vonatkozásában befejeződött a Ráth György-féle Hungarica-gyűjtemény RMK I-II. elektronikus feldolgozása. Az eRMK CD alapján folytatódott

az RM-gyűjtemény sdw file-okba vitele az RMK-III könyvekkel, s ez be is fejeződött. A rekordok száma: 1 236.

Folytatódott a csonkapéldányok feldolgozása, a bibliográfiai rekordok száma 272, példányleíró rekordoké 303.

A régi könyv **rekordok száma** összesen: **1 508.**

A kéziratok, az ősnymtatványok és a régi könyvek katalogizálására elkészültek a tervek az albázisok mezői, adattartalma, indexei, formátumai számára, melyek különböző változatait az Osztály munkatársa egyeztette a Számítóközpont és az Ex-LH cég illetékes munkatársával. Próbarekordok bevitelével ellenőrizték az albázis működését, indexeit, megjelenítési formátumait. Ismételt próbák és javítások után az MSS albázis adatbevitelre kész.

A **Keleti Gyűjteményben** 2003-ban is folytatódott a *török kéziratok* katalogizálása Ismail Parlatir professzor (Török Nyelvtudományi Társaság) közreműködésével. A tervek szerint egy angol nyelvű kiadvány, majd egy török nyelvű változat jelenik meg.

Jól halad a *tibeti anyag* katalogizálása is. Elkészült a hatalmas, mintegy 1 600 oldalas leírás első indexe (címmutató), további indexek összeállítása folyamatban van. A katalógust célszerű volna CD-n megjelentetni.

A Keleti Gyűjtemény *folyóiratai* is bekerülnek az online katalógus FIR adatbázisába.

A **Mikrofilmtárban** az év során lehetővé vált a SOR albázis továbbépítése a számítógépes hálózatba való bekapcsolódás révén, 121 tétel bevitele után jelenleg 3 621 francia disszertáció adatai szerepelnek az online katalógusban. A mikrofilmtár ez évi gyarapodásának feldolgozása egyelőre a Folio adatbázisban történik, ez később könnyen áttehető az ALEPH-re.

Katalógusépítés

Az *online katalógus* az adatbázisokkal együtt az alábbi rekordokat tartalmazza:

MTA	kurrens könyvek, rendelési állomány	236 451 rekord
FIR	folyóiratok adatbázisa	9 513 "
DISZ	akadémiai disszertációk	19 297 "
SOR	francia disszertációk	3 621 "
EKI	ékirásos irodalom bibliográfiája	51 927 "
Thomas Ender	akvarellek	219 "

Összesen **321 028 rekord**

A Könyvtár feldolgozó munkájának összesített számadatai a következők:

	Címleírás		Osztályozás	
	2002	2003	2002	2003
Modern könyv (mű) +részcímes per.	6 574 +408	7 941 +339	6 627 +408	7 941 +339
Periodika (cím)	42	43	40	43
Keleti könyv (mű)	770	1 025	770	1 025
Keleti periodika (új)	4	7	-	-
Kézirat (db)	21 971	11 382	-	-
Régi könyv (rekord)	1 829	1 508	-	-
Mikrofilm (mű)	182	179	182	179
Periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	664	685	-	-
Térkép	27	19	27	19
Hangdokumentum	32	2	32	2
CD-ROM	111	80	111	80

**IV. OLVASÓSZOLGÁLAT
(könyvolvasó, folyóirattár, különgyűjtemények)**

A múlt évben beiratkozott olvasók száma 8 388 volt, ebből kölcsönző 3 636. A beiratkozási díjakból 2 730 988 forint folyt be.

A helybenolvasásra beiratkozottak, valamint az olvasótermi személyes használók száma az előző évhez hasonlítva csökkent. Ennek valószínűleg több oka is van. Egyrészt megváltoztak az egyetemi és főiskolai hallgatók tanulási szokásai, másrészt a szükséges információkhoz, jegyzetekhez, irodalomhoz az interneten is hozzá lehet jutni. Többen a kölcsönzés korlátozott volta miatt maradtak el Könyvtárunkból. Törzsolvasóink többsége egyetemi, főiskolai és PhD-hallgató, valamint fiatal kutató. Az egyetemisták és főiskolások számaránya kissé csökkent, a PhD-hallgatók és kutatók száma viszont növekedett.

Az MTA központi beruházási keretéből megújult az olvasóterem és az Info-Centrum berendezése. Az új számítógépes terekhez megfelelő bútorzatot csináltathattunk és kicserélhettük az olvasóterem székeit. Az IKB támogatásból nyert számítógépeket a katalógusokban és az Info-Centrumban helyeztük el, így most a Könyvtárban összesen 28 számítógép áll az olvasók rendelkezésére.

Internet használatért olvasóinktól nem kérünk használati díjat. November 1-től biztosítottuk az adatbázisból nyert találatok kinyomtatását.

A különgyűjtemények használói többnyire minősített kutatók, köztük számos akadémikus használja rendszeresen a Kézirattárat (pl. Ritoók Zsigmond, Borzsák István, Jakó Zsigmond, Benkő Samu, Egyed Ákos, Demény Lajos, Kiss Elemér, Salamon István, Kósa László, Rokay Péter).

A Keleti Gyűjteményben huzamosabb ideig kutató a török kéziratokkal foglalkozó Ismail Parlatir professzor.

A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerint megoszlása (%)

	<i>Könyv olvasó</i>	<i>Folyóirat olvasó</i>
MTA rendes és levelező tagja	0,64	0,5
Egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	15,94	7,1
Egyetemi oktató	8,01	11,9
Tudományos kutató, PhD hallgató	13,68	24,2
Nem főfoglalkozású kutató	8,68	9,7
Egyetemi hallgató	49,57	46,3
Egyéb	3,48	0,3
	100 %	100 %

Az állomány használatának megoszlása szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv	Folyóirat
0 általános művek	2,95	12,9
1/2 filozófia, pszichológia, vallás	13,57	5,4
3 társadalomtud.	7,86	23,1
5 természettud.	4,02	6,6
6 alkalmazott tud.	2,07	2,2
7 művészetek	3,88	5,2
80 nyelvtudomány	10,15	17,2
82 irodalomtudomány	34,68	15,9
9 földrajztud., régészet, történettudomány	20,82	11,5
	100 %	100 %

3. Az állományhasználat adatai – modern könyvolvasó, folyóirattár és különgyűjtemények

Könyvtár- használat	Érvényes regisztrációval rendelkező használók	Könyvtárhasználatok			Kölcsönzött dokumentumok	Helybenhasznált dokumentumok	
		személyes használatok	távhasználatok	kölcsönzések		összesen	az összesből regisztrálva
2003	8 388	52 260	6 237	8 581	17 926	461 591	171 029
2002	10 091	58 601		8 563	19 148	450 466	

A **kölcsönzési forgalom** a tavalyi évhez hasonlóan alakult. A kölcsönadható könyvek számát néhány indokolt esettől eltekintve továbbra is a könyvtári szabályzatnak megfelelően igyekeztünk betartani. Késedelmes visszahozás esetén rendszeresen reklamáltunk. Felszólításaink eredménytelensége esetén kártérítési összeget kértünk. Elvesztett könyvekért könyvtartozás címén olvasóink 230 614 forintot fizettek be, 14 esetben fordultunk bírósághoz fizetési meghagyással 207 857 forint követelésre, 2 esetben kértünk végrehajtást.

Megkezdődtek a számítógépes kölcsönzésre való áttérés előkészítő munkálatai.

A retrospektív konverzió előrehaladtával állományunk jelentős része szerepel már az online katalógusban. Az 1980 és 1993 között beszerzett több mint 100 000 kötet akkor lesz számítógéppel kölcsönözhető, ha vonalkóddal és törzsszámmal látjuk el a példányokat. A munkában a Szerzeményezési osztály egyik munkatársa is részt vesz.

A könyvtárközi kölcsönzés számadatai

Könyvtárközi kérések	száma	Teljesítés	eredetiben	nyomtatott formában	elektronikus formában
beérkezett kérések	2 668	adott dokumentumok	1 602	383	438
küldött kérések	144	kapott dokumentumok	115	12	0

Könyvtárunk mint az Országos Dokumentumellátó Rendszer egyik szolgáltató könyvtára 2003-ban is jelentős könyvtárközi kölcsönzési forgalmat bonyolított. A hozzánk beérkezett és teljesített kérések száma a 2002. évihez képest mintegy 20%-kal emelkedett. Az Interneten elérhető katalógus és a központi online leőhelynyilvántartások (MOKKA, ODR) egyre megbízhatóbbakká válnak, az ügyintézés, levelezés mind gyakrabban elektronikus úton zajlik: ez magyarázhatja a szolgáltatás népszerűségét.

Raktározás

Az MTA támogatása révén elkészült a törökbálinti **raktárbővítés** első üteme. Akadémiai felújítási és beruházási keretből 80, és pótelőirányzatból 12,5 millió forintot kaptunk a raktár megépítéséhez. Az alapterület 424 m²-rel bővült mindhárom szinten. Az egész raktár új munkarendjének meghatározása megtörtént, betelepítése folyamatosan halad. A 2003. év fontos feladata volt az Újpesti rakparton lévő igen rossz állapotú raktár felszámolása, melyet sikerült határidőre elvégezni. Az ott tárolt anyagok nagyrészt a törökbálinti raktárba kerültek.

A könyvek és a folyóiratok számára a földszinti raktárrészben tömörraktár kialakításával biztosítottak helyet, összesen 2 670 polcfolyómétert, melyből a könyvraktár 1 350 polcfolyómétert, a folyóirattár 1 320 polcfolyómétert kapott. A Keleti Gyűjtemény helyigényét (535 polcfolyóméter) különböző anyagtestek áthelyezésével tudtuk kielégíteni. Ezen kívül a bővítés első ütemében a Levéltár jutott nagyobb raktári területhez. A raktárbővítéssel a könyv- és folyóirat raktározási gondjaink hosszabb távra megoldódtak.

A *törökbálinti* raktár naponként kiszolgálja az Olvasószolgálat, a Folyóirattár, a Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár és a Levéltár kéréseit. Az elmúlt évben 10 512 kötet könyvet (ebből 3 231-et a Keleti Gyűjtemény részére), 2 361 folyóiratot, 44 disszertációt, azaz összesen 12 917 kötetet, valamint 1 874 levéltári dossziét és 42 db levéltári dobozt küldött be.

Befejeződött az *Újpesti rakpart 6. sz. alatti raktár* költöztetése, a területet a tervezett időpontban átadtuk tulajdonosának, a XIII. Kerületi Önkormányzatnak. Az ott tárolt anyagok közül a Nemzeti Kaszinó anyag 17 702 kötetét fertőtlenített, letisztított állapotban a törökbálinti raktárunkban helyeztük el. A Levéltár anyagának egy része a Székház újonnan bepolcozott borospincéjébe, másik része Törökbálintra került.

A Keleti Gyűjtemény anyaga válogatás után bekerült a Keleti Gyűjtemény székházbeli raktárába. A régi akadémiai tartalékanyag (könyv, folyóirat), valamint a könyvtári kiadványok apasztás és kiejárlás után megmaradt állománya szintén a törökbálinti raktárba került. A Nemzetközi Csereszolgálat irányításával ezek pontos nyilvántartásba vétele, számítógépre vitele és további apasztása folyamatosan történik.

A Gazdasági Osztály iratanyagának nagy része a borospincében, kisebb része az Arany János utcai irodahelyiségekben nyert elhelyezést.

Állományvédelem

A **kötészet** 2003-ban bekötött összesen 3 670 kötetet. Befejezte a Nemzeti Kaszinó anyagának fertőtlenítését, tisztítását (2003-ban összesen 11 256 kötetet).

A **Kézirattár** Csokonai autográf, Szabó Lőrinc és Berzsenyi Dániel kéziratokat és egy térképet restauráltatott (összesen mintegy 1 500 fóliót) NKÖM támogatásból. A preventív állományvédelmi munka folytatódott az NKA-tól nyert támogatásból. Az év végén újabb 1 000 eFt-ot nyertünk a NKÖM-től, melyet a Kézirattár fog felhasználni.

A **Keleti Gyűjtemény** három török ösnyomtatványt restauráltatott az előző évben nyert NKA támogatásból. Problémát okoz az egész Gyűjteményben – de különösképpen a páncélszobában – a páratartalom és hőmérséklet beállítása. A kérdésben szakértők bevonásával sem találtunk ez idáig megnyugtató megoldást.

A központi beruházási keret tette lehetővé a **Mikrofilmtár** szolgáltatásainak korszerűsítését, digitális fényképezőgép, CD- és DVD író, nyomtató és szkanner vásárlását – figyelembe véve állományvédelmi és digitalizálási szempontokat is. A Mikrofilmtár helyiségeinek felújítása miatt állományvédelmi mikrofilmezés alig történt, a megrendelések teljesítésére volt csak lehetőség.

Reprográfia

Fotótechnikai szolgáltatások

Felvételek száma	2002	2003
Mikrofilm	13 638	3 622
Kisfilm	397	25
6x6 vagy színes felvétel	348	57
Digitális felvétel	-	148
Összesen	14 383	3 852

Másolatok száma	2002	2003
Mikrofilm-másolat	297	1 523
Fotókópia (nagyítás)	621	381
Elektrosztatikus nagyítás	7 170	18 833
Összesen	8 088	20 737

A Xerox-műhely 2003-ban 1 641 megrendelésre 116 352 db másolatot készített (ebből belső használatra 34 906 db-ot). A műhely bevétele 1 027 189 forint volt.

A Kézirattár 158 megrendelésre 9 258 másolatot készített.

Az Olvasóteremben elhelyezett önkiszolgáló gépen 157 853 felvétel készült el, ebből 2 110 443 forint bevétel származott.

V. INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS

A Könyvtár valamennyi olvasószolgálatot bonyolító osztálya rendszeresen végez tájékoztatást szóban, írásban, telefonon és e-mail-en. A távhasználat is egyre emelkedik – különösen sokan használják online katalógusainkat. Leggyakrabban a Kézirattár kapott több napos kutatást igénylő kérdéseket magyar és külföldi kutatóktól, szakemberektől (Magyar Országos Levéltár, MTA Irodalomtudományi Intézet, Illyés Gyula Archívum és Kutatóhely, osztrák, német, holland és finn kutatók).

Újabb adatbázisokkal bővült az **információellátás**. Az Oktatási Minisztérium által elindított és az MTA által is támogatott Elektronikus Információszolgáltatás (**EISZ**) program keretében az eddig elérhető adatbázisok mellett – ISI Web of Science mindhárom szekciója (SCI, SSCI, AHCI), Elsevier ScienceDirect, az Akadémiai Kiadó folyóiratai és szótárai – 2003-ban használhatóvá vált a Lecture Notes in Computer Science (Springer), a Környezetvédelmi Lexikon, az Új Magyar Irodalmi Lexikon, a Scriptorum-szótárak, valamint korlátozott hozzáféréssel az MTI Sajtó-adatbázis (az MTA és intézetei összesen 15 hozzáférést kaptak).

2003-ban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma hosszú távú megállapodást kötött az **EBSCO** céggel, ennek révén számos teljes szövegű adatbázis vált

elérhetővé. Az MTA intézetei a Könyvtár közvetítésével jutnak hozzá ezekhez az adatbázisokhoz.

A Könyvtár **saját költségvetéséből** három új adatbázishoz biztosított hozzáférést az MTA intézményeinek is, melyek kiegészítik az országos konzorciumokban elérhető adatbázisok spektrumát, ezek:

- Biography Resource Center;
- The Times Digital Archive
a Debreceni Egyetemmel, valamint
- KnowEurope
a Central European University-vel közös konzorcium keretében.

A Könyvtár az előző évhez hasonlóan a Proquest Information and Learning/Chadwyck-Healey Periodical Contents Index (PCI) és Literature Online (LION) adatbázisok hozzáférésére pályázott az **OTKA**-nál. Mivel a kért támogatás mintegy egyharmadát nyerte el a Könyvtár által szervezett konzorcium, így önrészt kellett kérnünk a résztvevő intézményektől. Anyagi okokból azok többsége csak a PCI adatbázisra tudta magát elkötelezni, egy intézmény pedig – Miskolci Egyetem – kivált a konzorciumból.

A fentiekén kívül konzorciális együttműködés révén hozzáférhetőek még a következő online adatbázisok:

az **ELTE Egyetemi Könyvtár** továbbra is biztosította a Philosopher's Index adatbázist CD-ROM-on. Online elérhető a Literature Resource Center. A Patrologia Latina adatbázis CD-ROM változatát technikai okok miatt csak június végéig tudták szolgáltatni;

- a **BME OMIKK** által szervezett konzorcium révén hozzájutottunk a SpringerLink teljesszövegű adatbázishoz;
- a **Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára** biztosított hozzáférést a Current Contents adatbázishoz.

A Könyvtár az év során több esetben nyújtott lehetőséget külföldi cégeknek adatbázisaik, új termékeik bemutatására, többek között az Emerald, az Info Technology Supply, a Cambridge Scientific Abstracts, a Bowker rendezvényeire került sor. A Proquest cég a konzorcium résztvevői számára tréninget tartott.

Ezekre a rendezvényekre meghívtuk az érdeklődő könyvtárak munkatársait, köztük az akadémiai intézetek könyvtárosait is.

Az **akadémikus bibliográfia** 2 453 tétellel bővült. A bibliográfia naprakészen tartalmazza az MTA belső és külső tagjainak mind belföldi, mind külföldi publikációs anyagát.

A **Számítógépes Referenz Szolgálat** alkalmi keresési rendszerben szolgáltatott információt az ISI Science Citation Index adatbázisából. A megrendelések többsége idézettség-figyelés volt, emellett néhány témafigyelésre is érkezett rendelés. Impakt faktor összeállításra, valamint igazolásra pályázatok benyújtásához, fokozatok

eléréséhez, habilitációk elnyeréséhez, valamint akadémiai átvilágításokhoz van szükség.

Szolgáltatásainkat kiegészíti a Web of Science adatbázis, mely a Könyvtár számítógépein elérhető, továbbá valamennyi felsőoktatási és akadémiai kutatóintézetben megtalálható az EISZ program keretében.

Alkalmi keresési rendszerben 112 fő vett igénybe CD-ROM alapú szolgáltatást 225 gépóra felhasználásával. A Számítógépes Referenz Szolgálat valamennyi szolgáltatásáért 593 727 forint folyt be.

A NKÖM felkérésére 2003-ban elkészült a Könyvtár három évre szóló **digitalizálási terve**, mely három nagy területet érint:

- katalógusok, nyilvántartások digitalizálása;
- teljes dokumentumok digitalizálása, különös tekintettel a különgyűjteményekben őrzött kulturális értékekre;
- egyéb dokumentumok – fényképek, fotók, stb. – digitalizálása.

Terveink egy része már a megvalósulás folyamatában van.

VI. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

A 2002-es évben az Informatikai Kormánybiztosság SzT-IS 18 jelű pályázatán nyert támogatásból összesen 15 millió forint értékben került sor számítástechnikai eszközök és szoftver beszerzésére. Meg kellett tervezni az olvasók részére kialakítandó számítógépes terek kialakítását, majd ennek ismeretében kiválasztani a megfelelő bútorzatot. Ezután került sor a számítógépes hálózat modernizálásának második szakaszára, az UTP-kábelezés befejezésére. A nyári zárás alatt elkészült mind az olvasótermek, mind az Info-Centrum berendezése. A nyitás óta a megújult olvasói térben a már meglévők mellett 20 új gép áll az olvasók rendelkezésére.

Nem változott a hardver-platform kapacitása, csupán némi átstrukturálás történt a szerverek munkamegosztásában. A megnövekedett online katalógus-használat miatt a szimultán elérést biztosító licencek száma kevésnek bizonyult. Ezért az OPAC időnként ideiglenesen elérhetetlenné vált. A probléma újabb licencek vásárlásával fog megoldódni.

A Könyvtár számítógépes rendszerét ért hálózati támadások miatt védelmi intézkedésként 2003 nyarán kiépítésre került egy külön szerverre telepített és implementált Linux-alapú tűzfal. Felállítása óta nem történt betörés a Könyvtár hálózatába.

Az ALEPH-rendszer karbantartása folyamatosan zajlott, az adatbázisok növekedése, frissítése a GUI kliens és a segédprogramok segítségével megtörtént; a retrospektív konverziós pályázat anyaga is hiánytalanul bekerült a rendszerbe.

Megkezdődött a Könyvtár elektronikus portáljának kialakítása. Az IKB támogatásból beszerzett SFX/MetaLib programcsomagokat installáltuk a helyi rendszerbe. Ezek révén lehetővé vált az ALEPH FIR adatbázisán keresztül a hozzáférés a teljes szöveggel elérhető folyóiratokhoz. A Könyvtár különféle konzorciumok révén több-

ezer folyóirat teljes szövegéhez fér hozzá. Az SFX révén ezek közös online felületről érhetőek el. A MetaLib keresőportál beindítása 2004. év elejére várható.

2003-ban az MTAK honlapján (w3.mtak.hu) 42 323 látogatást rögzítettünk.

VII. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 2003-ban tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta az MTA Titkárság és a Doktori Tanács irattári feladatait és a levéltári kutatószolgálatot.

Az iratállomány növekedése 123,12 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 2 538,97 ifm-t. Az átvett jelentősebb irategyüttesek: OTKA Iroda 52,44 ifm, a tudományos osztályok (az MTA Titkársága Irodaházának átépítése miatt az átlagosnál nagyobb anyagot kaptunk): II. Filozófiai és Történettudományok Osztályának iratai 5,64 ifm; III. Matematikai Tudományok Osztályának iratai 2,4 ifm; a IV. Agrártudományok Osztályának iratai 3,24 ifm; az V. Orvosi Tudományok Osztályának iratai 4,32 ifm; a VII. Kémiai Tudományok Osztályának iratai 2,88 ifm és a VIII. Biológiai Tudományok Osztályának iratai 6,72 ifm. Az MTA Jogi és Igazgatási Főosztályról pedig 16,56 ifm érkezett a Levéltárba. A hang- és fotógyűjteményünk az elmúlt évben nem gyarapodott.

Az intézetek iratkezelésének folyamatos ellenőrzésére nincs lehetőségünk, de alkalmanként tanácsot adunk, ill. ellenőrzünk, és többször adunk ki selejtezési engedélyt. Idén az OTKA Irodával és az MTA Titkársága több egységével beszéltek meg az iratrendezést, és írtuk alá a selejtezési jegyzőkönyveket. Részt vettünk az MTA Titkársága új iratkezelési szabályzatának előkészítésében.

Az iratrendezés az elmúlt években kialakult gyakorlat szerint folyt, elsősorban az újonnan beérkezett és a kutatószolgálat számára elővett anyagokban végeztünk közép- és darabszintű rendezést. Így ebben az évben elsősorban a TMB személyi dossziéit (312 dosszié) és a beérkezett tudományos osztályok iratait rendeztük. Elvégeztük a kiemelt dossziék katalóguscéduláinak javítását és folytattuk a TMB katalógus revízióját is.

Az év folyamán az Újpesti rakparton levő raktár kiürítése miatt a Levéltár ott lévő anyagát ideiglenesen el kellett helyezni addig, amíg a törökbálinti új raktárban végleges helyére nem kerül. Így 2 599 doboz, azaz 312 ifm került a Székházban lévő borospincébe, ill. a törökbálinti régi raktárba.

A Levéltár a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által a veszélyeztetett állapotú anyag megmentésére kiírt pályázatán nyert támogatásból 4 000 savmentes irattároló dobozt szerzett be.

2003-ban 28 kutató (ebből 3 külföldi) kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 266 esetben 2 014 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 1 899 másolatot készítettünk számukra. Kutatóknak 7 esetben írásban adtunk választ. Az MTA Titkárságának 92 esetben adtunk felvilágosítást vagy kerestünk elő iratot és 56 másolatot készítettünk. Nyugdíj-igazoláshoz 3 esetben kerestünk anyagot.

2003-ban is járt a Levéltárban szakfelügyelő, és ebben az évben az iratkezelés közlevéltári ellenőrzését, a kutatótermi szabályzatok és nyilvántartások meglétét és jogszerűségét ellenőrizte. Jelentésében, amelyet a Levéltár fenntartójának elküldött, leírta, szükség lenne az intézeti irattárak ellenőrzésére is, de erre az adott létszám mellett nincs lehetőség. Megállapította, hogy a kutatótermi szabályzat megfelel az előírásoknak.

VIII. MTA LUKÁCS ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR

A könyvtár állománygyarapítására 2002-ben 200 eFt állt rendelkezésünkre. Ebből folyóiratra 75 706 (25 cím), könyvre (41 tétel) 102 482 forintot költöttünk. 8 könyvet ajándékba kapott az Archívum.

Külföldi kutatóink voltak: *Maruyama Keiichi* (Japán); *Madeleine Meran, Antonia Opitz, Meih Römer*, (Németország); *Livia Cases, Michele Sità* (Olaszország); *John Kadvany* (USA).

Az Archívum munkatársainak publikációi, előadásai:

Agárdi Péter

Publikáció: *Magyarország, illetve a magyarság kultúrája és közművelődése az ezredfordulón*. Művelődéstörténeti tanulmánykötet az MTA szerkesztésében és a Kossuth Kiadó gondozásában megjelenő "Magyar Tudománytár" c. sorozat VII. kötetébe (A magyarság kultúrája) (előkészületben). *Ráció és éthosz a baloldalon. Hozzászólás Andor László, Földes György és Knausz Imre vitairatához*. =Egyenlítő 2003. 2. sz., június, 32–33. o.; *Sükösd Mihály hiánya*. [Születésének 70. évfordulójára.] =Népszava 2003. október 8. 6. o.; *Ki bünteti a Magyar Rádiót?* =Népszava 2003. október 14. 7. o.; *Művészet és humanizmus, gyermekek és felnőttek a magyar ezredfordulón*. =Tudásmenedzsment 2003. november (IV. évf. 2. sz.) 3–13. o.; *Csendes rehabilitáció. A kultúra mint a szociáldemokrácia posztulátuma*. =Egyenlítő 2003. 4. sz. 42–45. o.; *Glosszák Gálik Mihály, Horvát János és Szenté Péter 2003. nyári médiatörvény-koncepciójának margójára*. =Médiakutató 2003. tél, IV. évf. 4. sz. 105–108. o.; *Szociáldemokrata kultúrafelfogás a múlt század első felében*. [A kultúra mint a szociáldemokrácia posztulátuma. II. rész.] =Egyenlítő 2003. 5–6. sz. 71–79. o.

Szerkesztés: *Gyurkó László összes műveinek folyamatos digitális szerkesztése a Digitális Irodalmi Akadémia honlapjára*. [<http://alfred.neuman-haz.hu/DIA>]

Tudományos szakvélemények, opponensi bírálatok: Sipos Balázs: *A politikai újságírás Magyarországon az 1920-as években*. PhD-disszertáció. 2003. március 11.; Szabó B. István: *Az irodalmi műveltség megoszlása az ezredfordulón*. Habilitációs dolgozat. 2003. október 19.

Oktatás: A magyar nemzeti kultúra története (művelődéstörténet); Sajtó- és médiaismeret; Művelődéspolitikai; Rendezvénykritika; Magyar kultúra a mostani

ezredfordulón; Huszadik századi magyar művelődéspolitikusok; Szakdolgozati szeminárium kurzusok a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézetében és a Pszichológiai Doktori Iskolán.

Konferenciák, előadások: *Nemzeti kultúra és művelődés az ezredfordulón*. Egyetemi Esték [Pécsi előadássorozat] 2003. március 11.; *Mi újság a médiában?* Előadás és eszmecsere Farkas Zoltán, Haraszi Miklós és Szabó Iván társaságában; vitavezető: Antalóczy Attila. Füst Milán Szellemi Páholy 2003. március 20.; *A kultúra – mint a szociáldemokrácia posztulátuma*. Előadás a Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1903. évi programja közreadásának 100. évfordulója alkalmából a Politikatörténeti Intézetben 2003. április 24-én rendezett konferencián; *Művészet és humanizmus a magyar ezredfordulón*. Előadás és eszmecsere Kecskeméten az Óvodapedagógusok Konferenciáján. 2003. július 1.

Hévizi Ottó

Publikáció: *A megfontolás rítusai*. Tanulmány az autochton ítélkezésről. Gond Kiadó–Palatinus Kiadó, 2004 /Gutenberg tér/ (megjelenés előtt).

Szerkesztés, szöveggondozás: a fordító, Kurdi Imre közreműködésével Nietzsche: *Így szólott Zarathustra*. A könyv javított szövegű átdolgozása a második kiadás számára, Osiris Kiadó, 2004 (megjelenés előtt).

Sorozatszerkesztés: a Gond-Cura Alapítvány és a Palatinus Kiadó közös gondozásában megjelenő Gutenberg tér című sorozat alábbi kötetei jelentek meg 2003-ban: Jacques Derrida: *Az idő adománya*; Heller Ágnes: *Filozófiai labdajátékok*; Vajda Mihály: *Mesék Napnyugatról*; Hannah Arendt: *A sivatag és az oázis*.

Kutatás: három hónapos MÖB-ösztöndíj az olaszországi Nietzsche- valamint Lukács-recepció kutatására. Eredményeit a fenti könyv tartalmazza.

Oktatás: Szemináriumok Platón dialógusairól és Kant filozófiájáról a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Filozófiai Intézetében.

Kardos András

Publikációk: *tanulmány: Az igazság keresése*. Vulgo, 2003/2.; *filozófiai recenziók*: Walter Benjaminről, Lukács Györgyről. In: *Magyar Narancs*.

Sorozatszerkesztés: Immanuel Kant: *Az ítélőerő kritikája*. Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; a Gond-Cura Alapítvány és a Palatinus Kiadó közös gondozásában megjelenő Gutenberg tér című sorozat alábbi kötetei jelentek meg 2003-ban: Jacques Derrida: *Az idő adománya*; Heller Ágnes: *Filozófiai labdajátékok*; Vajda Mihály: *Mesék Napnyugatról*; Hannah Arendt: *A sivatag és az oázis*.

Kontrollfordítás: Coleridge *Shakespeare-tanulmányai*.

Oktatás: kurzusok Schellingről, Kierkegaard-ról, az esztétika történetéről a Debreceni Kossuth Lajos Tudomány Egyetem Filozófiai Intézetében.

Konferencia: előadások a szegedi *Lábjegyzetek Platónhoz* és a veszprémi *Foucault*-konferencián.

Mesterházi Miklós

Fordítás: *megjelent*: Immanuel Kant: *Elmélkedések az optimizmusról, kísérletképpen; Levelezés; Hátrahagyott metafizikai észrevételek*, in: uő: *Prekritikai írások*. Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; *előkészületben*: Immanuel Kant: *Antropológia, Hátrahagyott antropológiai észrevételek* (uo.); Peter Bieri: *A szabadság keze munkája* (Európa).

Kontrollszerkesztés: Hegel: *Vallásfilozófiai előadások*. Atlantisz, 2003; Hegel: *Esztétikai előadások*. Atlantisz Kiadó (megjelenés előtt).

Opponensi bírálat: Papp Zoltán: *Elidőzni a szépnél*. Kant: Az ítélőerő kritikája (PhD-disszertáció). ELTE Esztétika Tanszék, 2003.

Oktatás: elme- és morálfilozófiai kurzusok a BDTF-n a 2002/2003-es tanév nyári szemeszterében; *Van-e foga a döglött oroszlának, és tud-e harapni vele?* Szeminárium Lukács György: *Történelem és osztálytudat* c. művéről a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Társadalomelméleti Szakkollégiumában.

Pongrácz Tibor

Kontrollfordítás, szerkesztés, jegyzetek: Martin Heidegger: *Die Grundbegriffe der Metaphysik (A metafizika alapfogalmai)*. Osiris, 2004 (megjelenés előtt) /Sapientia humana – Martin Heidegger művei/.

Oktatás: Bevezetés az esztétikába; Német nyelvű szakszöveg-olvasás; Heidegger: *Lét és idő*. Szövegelemző szeminárium; Esszéíró-szeminárium a Debreceni Egyetem Filozófia Tanszékén.

Továbbképzés: A Debreceni Egyetem filozófiai PhD-kursusait abszolválta, jelenleg a dolgozat megírásán munkálkodik, mely a heideggeri hermeneutika és mérték-fogalom kérdéseit taglalja.

Székely Mária

Szerkesztés, szöveggondozás: *megjelent*: Immanuel Kant: *Prekritikai írások*. Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; Immanuel Kant: *Az ítélőerő kritikája*. Uo.; Martin Heidegger: *Útjelzők*. Budapest, 2003, Osiris Kiadó /Sapientia humana – Martin Heidegger művei/; *előkészületben*: Mészáros István: *József Attila és a modern költészet*. Lukács Archívum – Argumentum Kiadó /Alternatívák/.

Továbbképzés: elvégezte a FSZEK szervezésében 2002 szeptemberében indult könyvtáros-asszisztensi tanfolyamot.

Sziklai László

Közreadás: Georg Lukács: *Was ist das Neue in der Kunst?* In: *Lukács 2003*. Jahrbuch der Internationalen Georg Lukács-Gesellschaft 7. Jahrgang. Bielefeld, 2003, Aisthetis Verlag, 11–92. o.; uő: [unbeschriftetes Typoskript]. Uo. 93–102. o.

Publikáció: *Das Postulat der Wahrheit*. Uo. 103–112. o.

Előadás: *Az előfutárok – Nietzsche és Wagner*. Elhangzott a Zoltai Dénes 75. születésnapja tiszteletére rendezett konferencián, ELTE Esztétika Tanszék.

Előkészületben: a konferencia előadásait publikáló tanulmánykötetben, Atlantisz Kiadó, 2004.

Oktatás: *Kirkegaard esztétikája*. Balassa Péter emlékére. ETN-217/ ET 217, ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet Esztétika tanszék.

Szakdolgozat-értékelés: Váradi Péter: *Háború utáni Nietzsche értelmezések. Gilles Deleuze Nietzsche-értelmezése és a nyelv kérdése.*

Szakértői közreműködés: *Lukács György a Lubjankán* (szerk. Dániel Ferenc), dokumentumműsor, Kossuth Rádió, 2003. november 21.

IX. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

A Könyvtár szakirányú tevékenységéhez szervesen kapcsolódik munkatársainak kutatói, szakértői munkája. Az intézmény a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Kulturális Szövetség, a Magyar Periodika Kör, a Magyar Tartalomipari Szövetség, valamint a HUNGARNET Egyesület tagjaként vett részt e fórumok munkájában. Munkatársai közreműködtek az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) munkabizottság munkájában, az EISZ-bizottságban, a NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya által a határon túli magyar könyvtárak számára kiírt pályázatok elbírálásában, a Felsőoktatási Könyvtárgyarapítási Pályázat bíráló bizottságában, a Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA), valamint a Magyar Elektronikus Könyvtár tevékenységében. A munkatársak érdeklődésüknek megfelelően egyénileg tagjai tudományos társaságoknak, bizottságoknak, részt vesznek a könyvtári szaksajtó és különböző szakfolyóiratok szerkesztési munkáiban, egyetemi oktatásban.

1. Egyéni kutatások:

Apor Éva **kandidátus:** A *David Kaufmann Memorial Volume* szerkesztése, a kötet megjelent, A *Goldziher-kötet* szerkesztése folyamatban, a Stein-projekt II előkészítése;

Babus Antal **PhD:** Fülep Lajos munkássága a két világháború között, adalékok József Attila szovjetunióbeli recepciójához;

dr. Cserbák András: Integrált teaurusz fejlesztése az ALEPH 505-ben, az ETO mutatószavak megfeleltetése a teaurusz deskriptor állományában;

Huszághné Kelecsényi Ágnes: Stein Auréllal kapcsolatos kutatás;

dr. Isztray Botond: Szépírói munkásság;

Körmendy Kinga **PhD:** Egyetemjárás és könyvhasználat az esztergomi káptalanban 1543 előtt. Adattár kialakítása;

dr. Mázi Béla: A Rákóczi-kiállítás rendezése, Czuczor Gergely akadémiai működése;

Miklós-völgyi Zsolt **PhD:** Mongol lexikológia;

Orosz Gergely: Tibeti kéziratok és fanyomatok feldolgozása;

Rojasné Marth Hildegard **PhD:** Latinamerikai irodalommal foglalkozó tanulmányok;

Rozsondai Marianne kandidátus: A könyvkötéstörténet könyv- és művelődéstörténeti jelentősége;

Tatár Sándor PhD: Szépírói és műfordítói tevékenység;

Tóth Gábor Hugo de Santo Victore „*Libellus de formatione arche*” c. művének értelmezése.

A fenti munkatársak heti 12, illetve 8 órás időkeretben kutatónapot vettek igénybe.

A Könyvtár számos további munkatársa folytat egyéni kutatásokat, ld. a publikációk listáját.

A kulturális szakemberek szervezett **képzési** rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szóló 1/2000. (I.14.) NKÖM rendelet értelmében az intézmény vezetése módosította a Könyvtár hét évre szóló továbbképzési tervét, valamint a 2003. évre szóló beiskolázási tervét. Ennek megfelelően az év során 16 fő folytatott tanulmányokat.

2. Munkatársak publikációi, előadásai

Apor Éva kandidátus

- *David Kaufmann Memorial Volume*. Papers presented at the David Kaufmann Memorial Conference, Budapest, November 29, 1999. [Organized by the] Oriental Collection, Library of the Hungarian Academy of Sciences. Edited by Éva Apor. Budapest, MTA, 2002. 196 p. /Keleti Tanulmányok – Oriental Studies, 10./

- *Stein Aurél-Emlékkülés Budapest, 2002. május 14.*

= Magyar Tudomány, 48. 2003.2. pp.222-223.;

- Magyar-brit kormányközi együttműködési csereprogram (Hungarian-British Joint Academic Research Programme) 1999-2002 az MTA Könyvtár Stein Aurél-gyűjteményeinek feldolgozására.

= Magyar Tudomány, 48. 2003.2. pp.224-225.;

- *Sir Aurel Stein and his Hungarian Background* – megjelenés alatt a British Museum Occasional Papers-ben.

- *Az ókori Irán kultúrájáról: Stein Aurél expedíciói.* Előadás a Városi Közművelődési Intézmények Könyvtár és Televízió c. rendezvényén, Kalocsa, 2003. november 26.

Babus Antal PhD

- *Tanulmányok Fülep Lajosról.* Tatabánya, József Attila Megyei Könyvtár, 2003. 329 p.;

- *A mű védelme megkerült „függeléke” és egyéb, kiadatlan Németh László-levelek.*

= Új Forrás, 2003. 10. 32–41.;

- *A harmadik, egyedül helyes út.*

= Új Könyvpiac, 2003. január-február. 36–37.;

- „*A népért a népi írókért csatáztam.*” (Féja Géza levelezése.)

= Magyar Szemle, 2003. 5–6. 180–185.

- *Fülep Lajos*. Előadás. Budapest, ELTE Tanárképző Főiskola, 2003. február 25.;
- *Adalékok József Attila szovjetunióbeli recepciójához*. Előadás a Rendszerváltás, európai integráció és a társadalomtudományok című az MTA Jakobinus termében lezajlott orosz-magyar társadalomtudományi kerekasztal-konferencián. Budapest, 2003. november 3–4.;
- *Tanulmányok Fülep Lajosról*. Előadás a könyv bemutatóján. Tatabánya, József Attila Megyei Könyvtár, 2003. november 24.

Bánhegyi Zsolt

- *Az Elsevier-folyóiratok digitális archívuma a Holland Királyi Könyvtárban*.
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 50. 2003. 2. pp.78-80.;
- *Nyílt Hozzáférés Kezdeményezés (Open Access Initiative). Kitekintés és körkép*.
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 50. 2003. 6-7. pp.236-249.;
- *Cox, Andrew-Yeates, Robin: Könyvtári portálok fejlesztése*. [ref.]
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 50. 2003. 11. pp. 458-460.;
- *Seamans, Nancy H.: Előzetes publikálás-e az online disszertáció?* [ref.]
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 50. 2003. 12. pp.521-523.;
- *Könyvtári drágakövek a neten*
= Könyvtári Levelező/Lap, 15. 2003. 11. pp. 23-26.;
- *Rákóczi-kiállítás az MTA Könyvtárában*.
= Könyvtári Levelező/Lap, 15. 2003. 11. pp. 29-31.;
- *Adalékok az 1851-es összeesküvéshez*.
= Népszabadság, 61. 2003. (március 13.), 61. p.32.

Bedecs László

- *A példának oka*. (Tanulmányok, kritikák). Tata-Tatabánya, Kernstok Művészeti Alapítvány, 2003. 152 p.;
- *Valóságshow – 1600 (Rakovszky Zsuzsa: A kígyó árnyéka)*.
= Bárka, 2003. 1. pp.109-115.;
- *A Kolozsvár-Budapest metró*. Tanulmány a mai erdélyi irodalomról.
= Jelenkor, 2003. 2. pp.200-208.;
- *Végtelen történet (Tandori Dezső: Az Océánban)*.
= Új Forrás 2003. 6. pp.40-45.;
- *Mestersége címere (Szilágyi Zsófia: Ferdinandy György)*.
= Jelenkor, 2003. 10. 1048-1050.p.;
- *Kedves hallgatók (Zsadányi Edit: A csend retorikája)*.
= Élet és Irodalom, 47. 2003. (február 28.), 8. 25.p.;
- *Szent háromság (Bertók László: Valahol, valami)*. Élet és Irodalom, 47. 2003.(május 2.),18. 25.p.;
- *Családi boldogság (Kukorelly Endre: TündérVölgy)*.
= Új Könyvpiac, 2003. 6. 32.p.
- *Érj utol! (Vámos Miklós: Sánta kutya)*.
= Új Könyvpiac, 2003. 7. 12.p.

- *Tandori és a Tandori-kritika*. Előadás a Berzsenyi Dániel Főiskolán rendezett „Merre tart a kritika?” című konferencián, Szombathely, 2003. szeptember 25-26.;

- *A drámaíró Tandori*. Előadás az MTA Irodalomtudományi Intézetben rendezett Tandori Dezső-konferencián, Budapest, 2003. dec. 2-3.

dr. Cserbák András

- Az ETO revideált középkiadásának 61 és 7/8 fősztályának fordítása.

- *Osztályozás, információkereső nyelvek*. Oktatás az ELTE TFK Könyvtár-Informatikai Tanszékén.

Horányi Károly

- *“A megélt költemény”*. Szabó Lőrinc levelezése Bernáth Auréllal és családjával 1933-1957. Sajtó alá rendezte Horányi Károly. Miskolc, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara, 2003. 155 p. /Szabó Lőrinc Füzetek, 4./;

- *Egy megemlékezés tükrében*. Kodolányi János Arvi Járventaus és egyéb emlékek. = Irodalomtörténeti Közlemények, 106. 2002. 4-5. pp. 496-506.;

- Hamvas Béla: A halhatatlanság híradása. Wordsworth. Horányi Károly előszavával. = Kortárs, 47. 2003. 2. p. 8.

Huszághné Kelecsényi Ágnes

- Aurel Stein and the Hungarian Academy of Sciences.

In: Sir Aurel Stein. Proceedings of the British Museum Study Day 2002. Ed. By Helen Wang. London, British Museum, 2004. /British Museum Occasional Paper, 142./ pp. 5-8

dr. Isztray Botond

- *A legnagyobb hullámverés*. (Részlet a Mozdulatlan vándorlás c. regényből).

= Új Forrás, 35. 2003. 10. pp.81-89.;

- *Mozdulatlan vándorlás*. (Részlet a regényből)

= Napút, 5. 2003. 8. pp.61-70.

Körmendy Kinga PhD

- *A „Collectio Canonum Anselmi Lucensis” szövegváltozatai*. Kánonjogi kutatások és eredmények a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézetében.

= Magyar Könyvszemle, 119. 2003. pp. 2. pp.260-263.;

- *Közgyűjteményi Tudományos Napok az Országos Széchényi Könyvtárban*. A Pápai Művelődéstörténeti Társaság és a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek bemutatkozása, 2002. szept. 20.

= Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 2, pp.253-255.;

- *Az esztergomi székeskáptalan jegyzőkönyve. (1500-1502, 1507-1527.)* Közzéteszi Solymosi László. Bp. 2002.
= Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 2. pp.264-267.

- *Az Akadémiai Könyvtár Kézirattára.* Előadás a Pápai Művelődéstörténeti Társaság ülésén. Budapest, 2003. máj. 30.;
- *A Lányi kódex (MTAK Kézirattár K 43) provenienciája és possessor problémái.* Előadás a Budapesti Történeti Múzeumban az “Apácák a középkori Magyarországon” c. konferencián. Budapest, 2003. okt. 2.;
- *Az esztergomi Bibliotheca könyvállománya 1855-ben.* Előadás az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban a könyvtáráépület elkészültének 100. évfordulóján rendezett konferencián. Esztergom, 2003. nov. 12.

dr. Múzi Béla

- *Thomas Ender akvarelljei a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában.*
= Múltunk emlékei (Komárno, Szlovákia), 2003. [Társ szerzők Krén Emil, Rozsondai Béla].

Miklósvölgyi Zsoltné PhD

- *Slengovyje vyrazenija v halhaskom jazyke.*
= Megjelenés alatt a Tiltanim [Nyelvtudományi Közlemények], (Alma Ata, Kazahsztán) c. folyóiratban, 7 p.;

dr. Murányi Lajos

- *Születésnap köszöntés - egy kissé megkésett könyvismertetéssel. Negyven éve született meg a német Bibliothekarische Auslandsstelle* (Gertrud Seydelmann - Elisabeth Simon: Austausch, Teilhabe, Erfahrung: bibliothekarische Auslandsarbeit in den Jahren 1963 - 2000 c. művéről).
= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 12. 2003. június, pp.58-60.

Orosz Gergely

- *A tibeti népi vallásosság ótibeti nyelvű szövegeiről.*
In: Népi vallásosság a tibeti és mongol buddhizmusban. Budapest, Iparművészeti Múzeum, 2003. pp.19-26.;
- *Folk Religion in the Ritual Manuscripts of Ancient Tibet.*
In: Demons and Protectors, Folk Religion in Tibetan and Mongolian Buddhism. Budapest, Iparművészeti Múzeum, 2003. pp. 19-26.

- *Ótibeti világi szövegek.* Előadás az ELTE BTK tibeti szakon.

Rojasné Marth Hildegard PhD

- *Efectos genéticos en el Farabeuf. Apreciación esquemática.*
= México Volitivo. Revista Literaria Hispanoamericana, Noviembre 2003.;

- *No deseas, y serás el más rico hombre del Mundo.*
= Última Hora, Suplemento, Diciembre, 2003.

Rozsondai Marianne kandidátus

- *Gotische Einbände in der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften.*
= Aus dem Antiquariat. Zeitschrift für Antiquare und Büchersammler, 2003. 1. pp. 34-36.;
- *Johann Rynmann (1460-1523), a könyvkereskedő és kiadó, és vele kapcsolatos augsburgi könyvkötések.*
In: Fata libelli. A nyolcvan éves Borsa Gedeon köszöntésére. [Tanulmánykötet] Bp. 2003, OSZK, pp.181-190.;
- *Jaschik Álmos művészi könyvkötései, borítólaptervei és szakírói tevékenysége.*
In: Jaschik Álmos a művész és pedagógus. Bp. Noran Kiadó, 2002 [2003], pp 91-104.;
- *Ein neues Standardwerk über gotische Einbände.* (Lore Sprandel-Krafft: Die spätgotischen Einbände an den Inkunabeln der UB Würzburg. Würzburg 2000.)
Recenzió.
= Aus dem Antiquariat. Zeitschrift für Antiquare und Büchersammler, 2003. 1. pp. 60-63.;
- Somkuti Gabriella: Az Országos Széchényi Könyvtár története 1802-1918. Bp. OSZK, 2002. Recenzió.
= Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 2. pp. 267-270.;
- Egy európai Bozsokon. Verebi Végh Gyula munkássága és gyűjteménye: Konferencia, 2002. november 5. Szerk. Zsámbéky Mónika. Szombathely, Szombathelyi Képtár, 2003. Recenzió.
= Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 4. pp.526-528.
- *A Corvina-kötések típusai, mestere és datálása* = Előadás az MTA Irodalomtudományi Int. Reneszánsz Osztálya ülésén, Budapest, 2003. február 26.;
- *Jaschik Álmos album-kötet szerzőjeként a kötet bemutatóján a Petőfi Irodalmi Múzeumban . Budapest, 2003. márc. 25.;*
- *Renaissance-Einbände der Periode zwischen 1470-1540.* = Előadás a Vereinigung Österreichischer Bibliothekare „Fortbildungstage Erschließung historischer Bucheinbände“ c. rendezvényén. Graz, 2003. szeptember 23.

Tatár Sándor PhD

- 'S a szépség célja: az ember maga' [Esszé]
= Vigilia, 68. 2003. 1. pp. 72-76.;
- *Mint ki hagymát...* [Vers]
= Jelenkor, 46. 2003. 1. p. 54.;
- *Sánta kutya? Schumi!; Kordalt, Petur, kordalt!...* [Versek]
= Liget, 16. 2003. 2. pp. 70-71.;
- *Der Tod ist groß. (Rilke); Hiába* [Versek]
= Bárka, 11. 2003. 2. pp. 25-26.;

- *Kedvcsináló Harry Potternek; Rosszkedvem tele* [Versek]
= *Életünk*, 41. 2003. 3. pp. 193-194.;
- *Midőn cigányútra ment a legkisebb... mese...; Kordalt, Petur, kordalt!...; Ad(ieu) infinitum* [Versek]
= 2000, 15. 2003. 3. pp. 46-47.;
- *Dobogókő (= javíthatatlan); Győzni nem. És mi is az?* [Versek]
= *Holmi*, 15. 2003. 4. pp. 467-468.;
- *Hugo von Hofmannsthal: A 672. éjszaka meséje.* [Novellafordítás]
= 2000, 15. 2003. 4. pp. 39-47.;
- *A fogoly him ... éneke; Lux interna.* [Versek]
= *Forrás*, 35. 2003. 5. pp. 12-13.;
- *Ernst Paul Dörfler: Vízi utak* [Esszéfordítás]
= *Kafka*, 2003. 9. pp. 48-51.;
- *A ti országok bizony e világból való. Csak éppen (...)* [Vers]
= *Tiszatáj*, 47. 2003. 6. pp. 40-41.;
- *Bonaventura: Tizenkettedik őrző* [Prózaford.]
= *Tekintet*, 16. 2003. 3. pp. 43-51.;
- *Limerigmusok.* [Versek]
= *Parnasszus*, 9. 2003. 2. [nyár] pp. 29-33.;
- *Sarokbaszoriiiíí...; Apró makulákkal* [Versek]
= *Magyar Lettre Internationale*, 2003. 49. sz.[nyár], p. 65.;
- *Monika Maron: Aurich úr* [Novellaford.]
= *Nagyvilág*, 48. 2003. 7. pp. 431-447.;
- *Birgit Kraatz: A könyvkiadók királya.* [Esszéford.]
= *Kafka*, 2003. 10. pp. 64-69.;
- *E bura fakó; A kalaptartó segítsen meg; Elő-epitáfium, két részben, verebekkel* [Versek]
= *Életünk*, 41. 2003. 9. pp. 778-780.;
- *Erika Burkart: Az első lejegyzés; Az utolsó vörösfenyő; Novemberi allé; Szépség és rémület* [Versfordítások]
= *Nagyvilág*, 48. 2003. 9. pp. 684-686.;
- *Úri (!?) passió; Móricka szót kér (kap); Fogási napló kihült/idült optimizmussal* [Versek]
= *Látó*, 14. 2003. 10. pp. 57-59.;
- *Claus Leggewie: Amerikaivá válni, hogy európaiak maradhassunk* [Esszéford.]
= *Kafka*, 2003. 11. pp. 24-29.;
- *Ejnye! Ne félj te az ősztő'* [Vers]
= *Új Holnap*, 48. 2003. 4. [tél] hátsó borító;
- *Renate Schmidgall: A szívemre hallgatva* [Esszéford.]
= *Kafka*, 2003. 12. pp. 60-61.;
- *Thomas Frahm: Töltött deregye fényudvarral* [Esszéford.]
= *Kafka*, 2003. 12. pp. és pp. 62-64.;

- *Törpe majoritás; Da capo al finom* [Versek]
= Árgus, 14. 2003. 12. pp. 40-41.

dr. Vekerdı László

- *A kör négyszögesítése. (Staar Gyula: Matematikusok és teremtett világuk).*
= Forrás, 35. 2003. 5. sz. pp.91-98.;
- *Bronztű, sisak... Történelmi képeskönyv Bács-Kiskun megyéről.*
= Természet Világa, 134. 2003. 5. sz. pp.206-207.;
- *Változók és konstansok a Bolyai-kutatásban.*
= Természet Világa, 134. 2003. Bolyai különszám, pp.136-140.

3. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége

Andrási Jánosné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció,
frankofil csoport

Apor Éva kandidátus

Az MTA köztestület
MTA Orientalisztikai Bizottság
Kőrösi Csoma Társaság választmány
Magyar-Iráni Baráti Társaság elnöke
Magyar Nyelvtudományi Társaság
Magyar Történelmi Társulat
Ókortudományi Társaság
OTKA Társadalomtudományi Kollégium Ókortudomány, Orientalisztika zsüri
Keleti Tanulmányok - Oriental Studies c. sorozat szerkesztője
Budapest Oriental Reprints c. sorozat szerkesztője
Oriental Manuscripts in the Library of the Hungarian Academy of Sciences c.
sorozat szerkesztője

Babus Antal PhD

Az MTA köztestület
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Ady kritikai kiadás kiadói bizottság
Németh László Társaság választmány

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Modern Filológiai Társaság
Fulbright Alumni
Tudományos és Műszaki Tájékoztatás c. folyóirat szerkesztőbizottság
Magyar Elektronikus Könyvtárért (MEK) Közhasznú Egyesület felügyelő-bizottsága

Bedecs László

Fiatal Írók József Attila Köre (JAK);
Magyar Írószövetség Kritikai Szakosztálya elnökség

dr. Büky Béláné

Magyar Periodika Kör

dr. Cserbák András

Magyar Néprajzi Társaság

dr. Domsa Károlyné

MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság (állandó meghívottja)
Pro Bibliotheca Alapítvány kuratórium
Felsőoktatási Programiroda Könyvtárgyarapítási Pályázat bíráló bizottsága
Országos Dokumentumellátó Rendszer munkabizottság
NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya, Határon túli magyar
könyvtárak pályázatait elbíráló szakértői bizottság
OM Elektronikus Információszolgáltatás Könyvtári Bizottság
Magyar Periodika Kör

Fábián Szabolcs

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Gregorovicz Anikó

Magyar Periodika Kör

dr. Hay Diana

Magyar Levéltárosok Egyesülete

Huszághné Kelecsényi Ágnes

Kőrösi Csoma Társaság
Magyar-Indiai Baráti Társaság

Jaksa Józsefné

MTA Könyvtára szakszervezeti bizottsága (titkár)

Kávássy Judit

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

Kiss Ildikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Kohl Gyula

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Kosztadinov Anikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Körmendy Kinga PhD

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály
Pápai Művelődéstörténeti Társaság

dr. Mázi Béla

Andódi Czuczor Gergely Társaság (Szlovákia)

Miklósvölgyi Zsoltné PhD

Kőrösi Csoma Társaság
Magyar-Mongol Baráti Társaság

dr. Murányi Lajos

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekciójának választott képviselője az MKE Tanácsában, majd 2003. június 18-tól az MKE Tanácsának elnöke

Pétervári Lászlóné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Prőhle Éva

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Műszaki Szekció

Rozsondai Béla kandidátus

Az MTA köztestület
Az MTA Anyag- és Molekulaszerkezeti Munkabizottság

Rozsondai Marianne kandidátus

Az MTA köztestület
Ókortudományi Társaság
Internationale Gutenberg-Gesellschaft (Mainz)
Magyar Könyvszemle c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja
MTA Könyvtörténeti Munkabizottság
NKÖM Állományvédelmi kuratórium

Sallai Ágnes

Magyar Biológiai Társaság, Állattani, Ökológiai Szakosztály

dr. Szabó Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Tatár Sándor PhD

Magyar Írók Szövetsége

Szépírók Társasága

Műfordítók Egyesülete

dr. Vekkerdi László

Bethlen Alapítvány kuratóriuma

Természet Világa - *Természettudományi Közlöny* c. folyóirat

szerkesztőbizottsága

X. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

Az 1999-ben Budapesten megrendezett nemzetközi Kaufmann-konferencia anyagából az év végén **kiadvány** jelent meg Apor Éva szerkesztésében:

David Kaufmann Memorial Volume. Papers presented at the David Kaufmann Memorial Conference, Budapest, November 29, 1999. [Organized by the] Oriental Collection, Library of the Hungarian Academy of Sciences. Edited by Éva Apor. Budapest, MTAK, 2002. 196 p. /Keleti Tanulmányok – Oriental Studies, 10./

A kötetet a Nemzeti Kulturális Alapprogram és a Komatsu Chiko Foundation támogatásával jelentettük meg.

Előkészületben:

Goldziher Memorial Volume - Apor Éva szerkesztésében az Oriental Studies köteteként.

XI. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. Külföldi tagságok

Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)

International Association of Oriental Librarians (IAOL)

International Consortium of Aleph Users (ICAU)

Consortium of European Research Libraries (CERL)

2. Együttműködés külföldi intézményekkel

az ankarai Török Nyelvtudományi Társasággal török kézirataink feldolgozása és kiadása tárgyában;

közös kutatási projekt a Bolgár Tudományos Akadémia Központi Könyvtárával; részvétel az OSZK nemzetközi Corvina-projektjében.

3. Külföldi kiküldetések

Név	Ország, város	Intézmény	Cél	Támogatás, napok száma
Babus Antal	Oroszország, Moszkva	Orosz Tudományos Akadémia Szlavisztikai és Balkanisztikai Intézete	Tudományos kutatási csereprogram	14 nap; MTA
Bánhegyi Zsolt	Ausztria, Bécs	Ex Libris Ltd.	ICAU 14., SMUG konferencia	3 nap; MTAK
Domsa Károlyné	Olaszország, Róma	Biblioteca nazionale centrale di Roma	LIBER 32. közgyűlés	5 nap; MTA
Mázi Béla	Szlovákia, Andód		Előadás a Czuczor Gergely szimpóziumon	1 nap; meghívás
Murányi Lajos	Németország, Berlin	Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverbände	IFLA 69. Konferenciája	7 nap; MTAK+MKE+Goethe Intézet
Rozsondai Marianne	Ausztria, Graz	Verein Österreichischer Bibliothekare	Előadás az AEB-konferencián	4 nap; VÖB

XII. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA, KITÜNTETÉSEK

Könyvtár és propaganda

A Könyvtár alapításának 177. évfordulója alkalmából március 17-én a Könyvtár előterében lévő **Teleki** József szobornál koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottunk, melyen a Könyvtár munkatársai vettek részt.

Egyéni látogatóként a világ minden tájáról érkeztek neves kutatók, könyvtári szakemberek, többek között a román akadémia alelnöke, a tajwani Foundation for International Scholarly Exchange alelnöke, a Török Nagy Nemzetgyűlés elnöke és kísérete, Szaud-Arábia parlamenti küldöttsége. Ezenkívül számos kiadó – többek között a Proquest, a Bowker, az Emerald, a Gale Group, az Info Technology Supply, az OVID – képviselői fordultak meg a Könyvtárban.

A Könyvtár számos **szakmai csoportot** is fogadott, többek között a Nancy Egyetem, az Oslo University College, valamint az ELTE könyvtárszakos hallgatóit, az ELTE Görög Nyelvi és Irodalmi Tanszék hallgatóit, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bács-Kiskún Megyei Szervezete csoportját, a Márton Áron Szakkollégium nyári konferenciájának résztvevőit, a CEU hallgatóit.

A Rákóczi-szabadságharc kitörésének 300. évfordulója tiszteletére és a Magyar Tudomány Napja alkalmából a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye **Rákóczi-kiállítást** rendezett a Vasarely-teremben, melyet R.Várkonyi Ágnes, a történettudományok doktora nyitott meg. A kiállítást sokan látogatták és a vendégkönyv tanúsága szerint nagy tetszést aratott. A kiállítást a NKÖM Nemzeti Évfordulók Titkársága által kiírt pályázatán nyert támogatásból, valamint a 2002-ben személyi jövedelemadó 1 %-ából befolyt összegből tudtuk megrendezni.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye kiemelkedő módon segítette más intézmények munkáját kiállításokhoz való **anyagkölcsonzéssel**. Ebből néhány példa:

- *Vörösmarty* Mihály Lear- király fordítását kölcsönöztünk és legnagyobb verseiről nemes másolatokat csináltattunk az MTA Művészeti Gyűjteménynek, valamint újabb, Goethével kapcsolatos könyvekkel felfrissítettük állandó *Goethe*-kiállításukat;
- két nagyméretű *Székely Bertalan mozgástanulmányt* kölcsönöztünk [2002-ben] Cleveland-be (USA);
- *Liszt* autográfot adtunk kölcsön a budapesti Liszt Ferenc Emlékmúzeumnak;
- Három *Ender-akvarellt* és egy *Tasner-litográfiát* adtunk kölcsön a gödöllői Városi Múzeumnak;
- *Batthyány-Strattmann Lászlóra* vonatkozó RAL-iratokat adtunk kölcsön a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumnak;
- *Füssly: Szerb határőrök tánca* c. akvarellt kölcsönöztük a szegedi Móra Ferenc Múzeumnak;
- *Csinszka fényképeket*, valamint *Fedák, Jászai és Karádi leveleket* adtunk kölcsön az Ernst Múzeumnak;
- Egyik magyar nyelvemlékünket - a Guary-kódexet - kölcsönöztük a Budapesti Történeti Múzeumnak;
- *Mauks Ilonával* kapcsolatos anyagokat kölcsönöztünk a Mohorai Mikszáth Múzeumnak;
- *Krúdy leveleket* kölcsönöztünk az Óbudai Társaskörnek;
- *Kiss József* által és hozzá írt leveleket kölcsönöztünk a Petőfi Irodalmi Múzeumnak.

Ezenkívül számtalan tudományos kiadványban adtunk engedélyt közlésre a Könyvtár birtokában lévő képekről, például:

- *Boruth Andor Szamota Istvánról* készített olajfestményeit kölcsönöztük a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeumának.

1. A Könyvtárral vagy munkatársaival kapcsolatban megjelent cikkek, tudósítások

1.1 Folyóiratok

- Kulcsár Péter könyvismertetése a Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére./ Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. (Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002. 433 p.) c. kötetéről.
- = Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 3. pp.402-404.;
- Riba István: Közgyűjtemények aukciókon. Egyszer hopp, másszor kopp. *[Törvény által biztosított elővásárlási jog. Rozsondai Marianne nyilatkozata]*
- = Heti Világgazdaság, 25. 2003. (05.31.) 22. p.81.84.
- Wojtilla Gyula: Stein Aurél kasmíri szanszkrit kutatásai. *[Az MTA Székházban 2002. május 14-én tartott Stein Aurél-Emlékülésen elhangzott előadás szerkesztett változata.]*
- = Magyar Tudomány, 48. 2003. 2. pp.217-221.;
- Az MTA vitte el a legdrágább kódexet. Forrás: Napi Gazdaság.
- = MTA Hírek, Programok, 2003. június-augusztus, p.12.;
- Szenzáció a Könyvtárban. Forrás: MTAK Kézirattára.
- = MTA Hírek, Programok, 2003. szeptember, pp.11-12.
- Az MTA intézeteiből és az MTA Könyvtárában helyben elérhető adatbázisok.
- = MTA Hírek, Programok, 2003. október, hátsó borító belseje.

1.2 Napilapok

- D[anis] Gy[őző]: Rákóczi-relikviák az MTA könyvtárában.
- = Népszabadság, 61. 2003. (november 8.), 260/2., p.27.;
- Lőcsei Gabriella: Gazdagnak, szegénynek. A Rákóczi-szabadságharc emlékei Sárospatakon és az Akadémián.
- = Magyar Nemzet, 66. 2003. (november 8.) 260. p.33.

1.3 Internetforrások

- Rákóczi-relikviák az MTA könyvtárában.*[A Népszabadságban megjelent cikk alapján]*
- = KIT – Könyvtár – Információ – Társadalom, 2003/41. november 12.;
- Mikulás Gábor: Közgyűjtemények aukciókon. [Riba István: Közgyűjtemények aukciókon. Egyszer hopp, másszor kopp.c.a Heti Világgazdaság, 25. 2003. (05.31.) 22. p.81.84. megjelent cikke nyomán]
- = KATALIST, 2003. május 29.
- Megrongálta a szél az MTA tetejét.
- = MNO, 2003. 02.06.

2. Rádió, TV

- **Kossuth Rádió**, 2003. 11.09. A múzsák kertjében. Kalandozás a művészetek hazai és nemzetközi világában. Interjú Rozsondai Marianne-nal.
- **HírTV**, 2003. 11. 05. A Rákóczi kiállításról Mázi Béla beszélt.
- **Duna TV**, 2003. 11.18. és 11.19. Kötőjel című műsorában
„Stein Aurél, a selyemút és a Stein hagyaték az MTA Könyvtára Keleti Gyűjteményében“ c. kerekasztal beszélgetés résztvevője volt Apor Éva. [*a Műsor az MTAK Keleti Gyűjteménye támogatásával készült*].
- **Petőfi Rádió**, 2003. 11.23. Gordiusz Műhely.
Stein Aurél és hagyatéka az MTA Könyvtára Keleti Gyűjteményében. Kerekasztal beszélgetés résztvevője volt: Apor Éva

Kitüntetések

Főtitkári dicséretben részesült munkája elismeréseként **Czeglédi Katalin**, az MTA Könyvtára gazdasági igazgatója.

Dr. Szabó Istvánné „Arany János- a demográfus, az epidemiológus” c. Horváth Imre és Vértes László társszerzőkkel az Orvosi Hetilapban megjelent cikkéért (2002. 40. pp. 2291-2294) *Markusovszky Lajos Díjban* részesült.

XIII. PÁLYÁZATOK ÉS TÁMOGATÁSOK

Az MTA Könyvtára által 2003-ban beadott pályázatok

Hova	Tárgy	Kért támogatás (eFt)	Elnyert támogatás (eFt)
NKÖM	Rákóczi-kiállítás	400	400
NKÖM	Levéltári iratok tárolására savmentes dobozok	600	600
NKÖM	Minőségfejlesztés	1 300	1 300
NKÖM	Mikrofilmlap katalógus digitalizálása	5 000	1 000
NKÖM ODR-támogatás	Dokumentumvásárlás; könyvmásoló berendezés és szoftver		4 500 695
NKA Könyvtári Koll.	Kaufmann kötet kiadása	900	900
NKA Könyvtári Koll.	Pápai Páriz Emlékkönyv digitalizálása	785	785
NKA Könyvtári Koll.	Török ősnyomtatványok restaurálása	665	-
NKA Könyvtári Koll.	MTAK népszerűsítése	926	926
NKA Ithaka	Bibó kéziratok	500	500
OTKA	PCI, LION adatbázisok előfizetése	18 000	6 800
IHM	Gulyás-lexikon cédulaanyagának digitalizálása	6 300	6 300

Összesen

35 376

24 706

A 2002. évi személyi jövedelemadó 1 %-át, 180 287 forintot a Rákóczi kiállítás rendezésére fordítottuk.

XIV. ALAPÍTVÁNY

A „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány kuratóriuma

Elnök: Rózsa György ny. főigazgató, a közgazd. tud.
(informatika) doktora, c. egyetemi tanár

Titkár: dr. Domsa Károlyné főigazgatóhelyettes

Tagjai: Bácskai Tamás, a közgazd. tud. kandidátusa, egyetemi tanár

Finta József akadémikus

Fodor Sándor, a nyelvtud. kandidátusa, tszv. egyetemi tanár

Láng István akadémikus

Ujfalussy József akadémikus

dr. Vekérdi László tud. tanácsadó

A felügyelő bizottság

Elnök: dr. Gömbös Ervin közgazdász, a politika tud. kandidátusa

Tagok: dr. Földi Tamás közgazdász

Gáspárné Kempfner Anna építészmérnök

A 3 milliós törzstőkén felüli szabad keret a kiadások és a bevételek könyvelése után 11 118 forint. Az Alapítvány működése 2003-ban rendkívül korlátozott volt. Bevétel csak a törzstőke értékpapírokba fektetett kamataiból, illetve a japán Komatsu Chico Foundation 300 eFt-os adományából származott. Ez az összeg a Kaufmann-kötet kiadásának elősegítésére került az Alapítványhoz.

XV. GAZDÁLKODÁS**Kiadások (eFt)**

Megnevezés	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Személyi juttatások	228.868	19.740	248.608
Munkaadókat terhelő járulékok	75.766	6.638	82.404
Állománygyarapítás	141.759	200	141.959
Dologi kiadások	81.802	1620	83.422
Előzetesen felszámított áfa	22.635	*	22.635
Átadott pénzeszközök	425		425
DEPO felújítás	64.923		64.923
Intézményi felújítás	6.022		6.022
Felújítások előzetesen felsz. áfá-ja	17.737		17.737
Intézményi beruházás	7.707		7.707
Központi beruházás	45.000		45.000
Beruházások előzetesen felsz. áfá-ja	11.776		11.776
Kiadások összesen	704.420	28.198	732.618

*A visszaigényelhető áfa miatt nem került külön könyvelésre. Az adat a Könyvtár sorában szerepel.

A 2003. évi állománygyarapítás megoszlása (eFt)

Megnevezés	2003. évi költségvetési támogatásból	Pályáza- tokból	2002.évi pénzmarad- vány terhére (99 M Ft-fejl. keret- támogatás)	2002.évi pénzmarad- vány terhére (támogatás)	Összesen
Nemzetközi kiadványcsere	8.243		32.400	19.599	60.242
Könyv	15.934	4.500	8.066		28.500
Könyv (LA)	93				93
Folyóirat	31.781				31.781
Folyóirat(LA)	107				107
Mikrofilm	30				30
Régi könyv, kézirat	10.171				10.171
Adatbázisok	4.235	6.800			11.035
Összesen	70.594	11.300	40.466	19.599	141.959

A kiadási előirányzatok és teljesítések %-os megoszlása:

Megnevezés	Eredet előirányzat 2002. év	Teljesítés 2002. év	Eredeti előirányzat 2003. év	Teljesítés 2003. év
Személyi juttatások	37	32	42	34
Munkaadókat terhelő járulékok	13	11	14	11
Állománygyarapítás	23	30	16	19
Dologi kiadások	24	18	13	15
Beruházás- felújítás	3	9	15	21
Összesen	100	100	100	100

Bevételek (eFt)

A költségvetési támogatás adata tartalmazza a Lukács Archívum támogatását is. 2003. évben a Lukács Archívumnak bevételei nem voltak.

Megnevezés	Intézet Összesen
Xerox	3.502
Foto	1.054
CD szolgáltatás	519
Kiadvány értékesítés	239
Folyóirat megváltás	394
Beiratkozási díj	2.731
Külföldi kölcsönzési díj	63
Közlési díj	49
Egyéb bevétel	325
<i>Alaptevékenységgel összefüggő szolgáltatások ellenértéke</i>	8.876
<i>Továbbszámlázott szolgáltatások ellenértéke</i>	2.304
Bérleti díj	4.715
Felesleges készlet értékesítés	103
Könyvtartozás, kártérítés	338
Egyéb bevétel	606
<i>Intézményi egyéb sajátos bevétel összesen</i>	5.762
Kiszámlázott áfa	2.991
Áfa visszatérülés	49.105
<i>Áfa bevétel összesen</i>	52.096
Intézményi működési bevétel összesen	69.038

Megnevezés	Intézet Összesen
Tárgyi eszköz értékesítés	15
Költségvetési támogatás	554.298
NKÖM 4.1.1-3/253/2003 kéziratok restaurálás	1.000
NKÖM 4.1.1-3/113/2003 minősített kutatói illetmény és járulékai	1.022
NKÖM 4.1.1-3/139/2003 ODR állománygyarapítás	4.500
NKÖM 4.1.1-3/139/2003 fénymásoló gép beszerzése	695
NKÖM 4.3-05-0014/2003 betűrendes katalógus digitalizálása	1.000
NKÖM 4.3-06-0038/2003 levéltári anyagok megmentése	600
NKÖM 11.1/170-3/03 Rákóczi kiállítás támogatása	400
OTKA K 45886 adatbázisok beszerzése	6.800
OM- Széchenyi Professzori Ösztöndíj 2 fő részére	6.385
NKA 2111/0344 török ősnyomtatványok restaurálása	490
NKA 2111/0397 1850 előtti könyvek preventív állományvédelme	693
NKA 2112/O273 támogatás Kaufmann kötet nyomdai munkájához	900
NKA 2122/0039 Pápai Páriz F. emlékkönyvének internetes feldolg.	785
NKÖM kulturális szakemberek szervezett továbbképzése	675
NKÖM/OSZK könyvtárközi kölcsönzés postaköltsége	360
IHM SZT-IS-18 informatikai eszközök vásárlása	6.927
APEH szja 1%	180
Pro Bibl. Al. támogatása repülőjegy vásárláshoz	80
Munkaügyi Központ -polgári szolgálatos költségtérítése	168
Varga József hagyatéka (készpénz, betétkönyv)	1.101
MTA támogatása DEPO könyvraktár felújítására	12.500
Pályázati és egyéb támogatások összesen	47.261
NKA 137146 retrospektív konverzió	1.500
NKÖM 4.3/804/2002. kéziratok restaurálása	400
NKÖM kulturális szakemberek szervezett továbbképzése	908
NKÖM 4.3/05-0101/2002. kiadványok digitalizálása	820
2002.évi 12. havi és 13. havi illetmény és járuléka	4.202
5% befizetési kötelezettség	72
Szállítói kötelezettség	60.702
2002.szept.1-jei illetmény és járulék maradványa (elvonás)	1.044
MTA „létszámcsökkentésre „ maradvány önrevíziós visszafizetése	711
NKÖM 4.3/798/2001. minősített kutatói ill. és jár. maradv. vissza	388
Előző évek pénzmaradványának igénybevétele összesen	70.747

Megnevezés	Intézet összesen
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	741.359
KIADÁSOK ÖSSZESEN	732.618
TÁRGYÉVI MARADVÁNY	8.741
A tárgyévi maradvány részletezése:	
NKÖM 4.1.1-3/253/2003 kéziratok restaurálása	1.000
NKÖM 4.3.3-3/113/2003 minősített kutatói illetmény és járulékai	86
NKÖM 4.3-05-0014/2003 betűrendes katalógus digitalizálása	1.000
NKÖM kulturális szakemberek szervezett továbbképzése	560
NKA 2122/0039 Pápai Páriz F. emlékkönyvének internetes feldolg.	300
Intézeti beruházás maradványa- DEPO raktár vízlágyító berendezés	392
Szállítói kötelezettség:-SWETS folyóirat	654
Akadémiai Kiadó (csere folyóiratok)	1.172
Szolgáltatások	1.891
2003. dec. havi illetmény (megbízási díj és étkezési hozzájárulás)	591
2003. dec. havi illetmények járulékai	165
2003. évi költségvetésbe betervezett 13. havi ill. és járuléka	88
Varga József hagyatéka	842
<i>Tárgyévi maradvány összesen</i>	8.741